

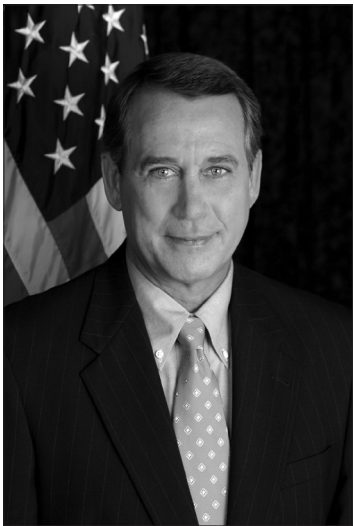
ES TURI KURTI IR SAVO
KARINES GALIAS

Dvidešimt septynioms ES valstybėms narėms reikia „suaugti“ ir pradėti kur kas geriau koordinuoti savo nacionalines gynybos strategijas, kitaip, JAV išvedus savo pajėgas iš Europos žemyno, bus sunku suvaldyti situaciją, perspėja Suomijos užsienio reikalų ministras, pranešė *Financial Times*.

JAV prezidentas Barack Obama dalyvauja NATO vadovų susitikime Lisabonoje, kurio metu tikimasi pataisyti santykius su Maskva, gerokai pablogėjusius po Rusijos invazijos į Gruziją.

Tačiau Alexander Stubb, Suomijos (kuri nepriklauso NATO, bet yra ES narė) užsienio reikalų ministras, perspėjo, kad **Lisabonoje nenumatyta aptarti pačios svarbiausios ES laukiančios saugumo problemos**. Jis teigė, kad JAV traukiasi iš Europos ir savo dėmesį ima koncentruoti į naujus partnerius, pavyzdžiui, Kiniją. Todėl, ministro teigimu, Europai reikia ieškoti savų sprendimų. Tam būtina apsvarstyti bendros gynybos ir saugumo sistemos sukūrimo galimybes. „Negalime saugumo srityje veikti kaip 27 atskiri subjektai“, - tikino jis. A. Stubb gyrė kai kurių ES narių – ypač Britanijos ir Prancūzijos – pastangas koordinuoti gynybos politiką ir taip taupyti šioje srityje.

delfi.lt

JOHN BOEHNER –
NAUJASIS JAV ATSTOVŲ RŪMŲ PIRMININKAS

Washington D.C., lapkričio 18 d. Praėjus dviem savaitėm po pergalės JAV Kongreso rinkimuose respublikonai trečiądienį naujuoju Atstovų rūmų pirmininku išrinko ligšiolinį savo frakcijos vadovą John Boehner. Jis išrinktas vienbalsiai, kitų kandidatų nebuvo, praneša

Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimo iškilmėse karių paradas.

www.kam.lt

NATO–RUSIJOS SANTYKIUS VERTINA SKEPTIŠKAI

NATO viršūnių susitikime Lisabonoje ruošiamasi atnaujinti sąjungos strategiją tvarkantis su naujai iškilusiomis grėsmėmis ir pagerinti ryšius su Rusija.

Susitikimo metu ruošiamasi atnaujinti jau 10-ties metų senumo strategiją, įtraukiant naujus pavojus kaip virtualias atakas ar balistines raketas.

Tikimasi ir Rusijos prezidento Dmitrij Medvedev, kuris taip pat dalyvaus susitikime,

draugiškų pareiškimų, praneša euobserver.com.

Politologai sako, kad nepaisant geros valios ir gražių šūkių, su NATO narėmis nėra tariamasi, ką organizacija turėtų palaikyti ir kur sumažinti gynybą.

„Naujosios grėsmės ir iššūkiai nepanaikina, deja, senųjų“, – sakė europarlamentaras **Vytautas Landsbergis**. Jis perspėjo, kad būtų klaida „pataikauti“ Rusijai pareiškiant, kad ji „nėra priešas“,

net jei Maskva toliau elgiasi su NATO narėmis, kaip su priešėmis.

„**Rusijos vadovybė nori tokios pozicijos, kurią turint Europos šalys negalėtų priimti sprendimų dėl saugumo be Rusijos**. Tai reikštų, kad NATO negalėtų plėstis ir viena pati apibrėžti savo grėsmių. Tai lyg vištų derybos su lapėmis, kadangi Rusija nori gauti viską, ko užsigeidžia, pati nieko nedarydama“, – kalbėjo V. Landsbergis.

Euobserver.com rašoma, kad NATO bei Rusijos santykių atnaujinimą Vašingtonas taip pat vertina skeptiškai.

„Yra tiek daug elementų tarp NATO ir Rusijos santykių: turime centrinės Europos valstybes, vakarų Europos valstybes, dar turime JAV ir Kanadą. Aš nemačiau, kad būtų pakankamai su jomis diskutuota apie pastovius ir aiškius santykius su Rusija“, – sakė JAV gynybos ekspertas, buvęs Pentagono pareigūnas Daniel Fata.

NAUJA SANTYKIŲ SU RUSIJA PRADŽIA

Rusijos prezidento apsilankymas susitikime pažymės naują karinės sąjungos santykių su šaltojo karo laikų priešininku pradžia.

Tai pareiškė NATO generalinis sekretorius Fogh Rasmussen.

„Tai nebejotina bus vadų susitikimas, pažymėsiantis naują mūsų santykių pradžia. Tikiuosi, kad NATO ir Rusija padarys pažangą priešraketinės gynybos klausimu“, – susitikimo Lisabonoje išvakarėse sakė NATO generalinis sekretorius A. F. Rasmussen, skelbia „RIA Novosti“.

„Mane labai padrąsino Rusijos prezidento požiūris per mūsų susitikimą Maskvoje. Jis su manimi sutinka, kad susitikimas Lisabonoje – galimybė sąjungininkams ir Rusijai kurti modernią, ilgalaikę ir patvarią strateginę partnerystę“, – sakė

A. F. Rasmussen.

Lapkričio 20 d. vyksiantis NATO ir Rusijos tarybos susitikimas taps pirmomis aukščiausio rango NATO vadovų ir Rusijos derybomis po to, kai Rusijos kariai 2008 metų rugpjūtį įžengė į Gruzijos teritoriją.

Jau anksčiau NATO generalinis sekretorius sakė norintis, kad Maskva prisijungtų prie JAV inicijuojamo priešraketinės gynybos skydo. Tuomet Kremlius atsakė, kad prieš tai niekada negalėtas įsivaizduoti bendradarbiavimas šiuo metu yra daugiau nei galimas.

„Manau, kad tai realu“, – sakė Rusijos prezidento Dmitrij Medvedev patarėjas Sergej Prichodka ir pridūrė, kad priešraketinės gynybos sistemos įgyvendinimas – „politinės valios“ klausimas.

NATO vadovas prieš su-

NATO ŠALIŲ VADAI
LISABONOJE

NATO šalių vadai lapkričio 19 d. Lisabonoje rinkosi į dvi dienas trukusį viršūnių pasitarimą. Pagrindinės jo temos – bendros priešraketinės gynybos sistemos Europoje kūrimas bei tolesni veiksmai Afganistane. Tikimasi, kad naujas priešraketinis skydas padėtų apsaugoti šalis nuo galimų Irano atakų. Šiuo klausimu ketinama pasiūlyti bendradarbiauti ir Rusijai.

Afganistano kare NATO po beveik devynerių metų norėtų pradėti laipsnišką karių išvedimą. Konferencijoe dalyvauja 20 valstybių vadovai, 22 premjerai ir 75 užsienio reikalų bei gynybos ministrai. **LRT**

sitikimą Lisabonoje taip pat kalbėjo apie „naują NATO“ – „aktyvesnę, atviresnę sąjungą, suinteresuotą stipresne partneryste su pasauliu, o ypač Rusija“. **LRT**

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Lietuvos socialdemokratų partijos Vilniaus skyriaus prezidiumas užkirto kelią prezidento A.M.Brazausko našlei K.Brazauskienei dalyvauti savivaldos rinkimuose Vilniuje. Lapkričio 16 d. buvo patvirtintas socdemų Vilniaus skyriaus Etikos ir procedūrų komisijos siūlymas skirti K. Brazauskienei išpėjimą, o pagal partijos įstatus nuobaudą turintis partijos narys į kandidatų sąrašą negali būti įtrauktas.

Parlamentarai ketina pusmečiui paskelbti „amnestiją“ asmenims, kurie archyvams grąžintų neteisėtai įgytus SSRS specialiųjų tarnybų dokumentus. Lapkričio 16 d. parlamentarai po pateikimo pritarė liberalės Dalios Kuodytės pasiūlytam specialiam įstatymo projektui. Anot Seimo narės, šis įstatymas sudarytų galimybę šešis mėnesius nuo įstatymo įsigaliojimo asmenims be jokių teisinių padarinių grąžinti neteisėtai turimus dokumentus.

Pagal projektą, asmuo, šio įstatymo galiojimo laikotarpiu savanoriškai atidavęs Lietuvos teritorijoje veikusių buvusios SSRS specialiųjų tarnybų dokumentus, kuriuos jis neteisėtai įgijo, laikė ar neperdavė valstybinės archyvų sistemos įstaigoms, būtų atleidžiamas nuo baudžiamosios ir administracinės atsakomybės už šias veikas. Tokius dokumentus priimtų bet kuri valstybinės archyvų sistemos įstaiga. Vėliau jie turėtų būti perduoti Ypatingajam archyvuui. „2007 metų birželį Seimas jau buvo priėmęs tokį įstatymą. Buvo keli atvejai, kai dokumentai buvo grąžinti, bet turime pagrindo manyti, kad toli gražu ne visi“, - teigė D.Kuodytė. Įstatymo projektas bus svarstomas Seimo komitetuose.

Premjeras Andrius Kubilius teigia, kad ekonominė krizė neturi pakirsti tikėjimo valstybės ir savo ateitimi. Interviu Lietuvos radiui premjeras sakė, kad tikėjimo valstybe klausimas turėtų būti siejamas ne tik su finansiniais pasiekimais. „Ne visada galbūt tikėjimas siejasi su kažkokia ekonomine situacija. Taip, visi mes pergyvename sunkmetį, iš tikrųjų ekonominė situacija nelengva ir nedarbas lieka pakankamai didelis. Bet galima paklausti, pavyzdžiui, tremtinių arba buvusių politinių kalinių - jie pergyveno dar didesnius sunkmečius prieš 50 metų“, - kalbėjo A.Kubilius.

Pirmalaikius Seimo rinkimus remiančių parlamentarų parašus renkanti opozicinė Darbo partijos frakcija nesulaukė ypatingo palaikymo. Pavyko sužvejoti tik du papildomus parašus ir pasiekti 50 autografų ribą. DP vis tiek ketina registruoti tokio nutarimo projektą, nors pasirašė gerokai mažiau, nei reikėtų per balsavimą. Norint rengti rinkimus į Seimą anksčiau laiko, reikia, kad balsuotų 85 parlamentarai.

Parlamentarai Krikščionių partijos frakcijos narį A. Sacharuką atleido iš Seimo Operatyvinės veiklos parlamentinės kontrolės komisijos pirmininko pareigų. Už tokį Seimo nutarimą balsavo 49 parlamentarai, prieš buvo 1, 8 susilaikė. A. Sacharukas dar birželio mėnesį Seimo Pirmininkei Irenai Degutienei buvo pateikęs prašymą jį atleisti, tačiau parlamento vadovė neskubėjo teikti šio prašymo svarstyti Seimui, nes laukė siūlymų, kaip turėtų būti tobulinamas pačios komisijos darbas ir formavimo tvarka. Konstitucinis Teismas spalio pabaigoje A. Sacharuką pripažino šiurkščiai pažeidus Konstituciją ir sulaužius priesaiką, nes parlamento posėdžiuose jis naudojosi kolegos Lino Karaliaus pažymėjimu ir balsavo už jį priimant įstatymus. Tačiau praėjusią savaitę per apkaltos procesą parlamente pritrūko balsų panaikinti A. Sacharuko mandatą.

Per pastaruosius trejus metus Lietuvoje beveik 6 kartus padaugėjo emigrantų paliekamų vaikų, o šeštadaliui jau reikalinga specialistų pagalba. Iš daugiau nei 165 tūkst. vaikų turinčių Lietuvos emigrantų, atžalas į svetimą šalį kartu pasiima tik apie pusę jų. Darbo ir socialinių tyrimų instituto duomenimis, kas ketvirtas laikinai be tėvų gyvenantis moksleivis pradėjo prasčiau mokytis, o šeštadaliui jau reikalinga specialistų pagalba.

FIBA atstovas išgirdo Lietuvos Krepšinio federacijos pasiūlymą pasaulio čempionatą 2018 metais surengti trijose Baltijos valstybėse - Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Kas neįmanoma vienam, galima pasiekti trims? Lietuvos krepšinio federacijos (LKF) vadovų mintis trims Baltijos valstybėms rengti pasaulio vyrų krepšinio čempionatą latviams ir estams neatrodo beprotiška. Nors iš Lietuvos FIBA valdininkas išsivežė LKF pageidavimą 2012-aisiais priimti pasaulio jaunių (iki 17 m.) čempionatą, jis taip pat išgirdo ir nedrąsų klausimą apie galimybę imtis didžiausio turnyro - pasaulio vyrų čempionatą surengti 2018 metais Lietuvoje. Tokio lygio varžybos pirmą kartą būtų surengtos trijose valstybėse. Jei, kaip šiemet Turkijoje, pasaulio čempionatas vyktų penkiuose miestuose, Ryga, Talinas, Vilnius, Kaunas ir Klaipėda būtų rimčiausi pretendentai tapti šeimininkais. Šiemet stipriausios pasaulio krepšinio rinktinės kovojo Turkijoje. 2014 metais pasaulio pirmenybės bus surengtos Ispanijoje.

ELTA

Buvęs JAV prez. George W. Bush simboliškai prakasė pamatus jo būsimai bibliotekai. Kairėje buvusi Valstybės sekretorė, dabar profesorė, Condoleezza Rice, prezidento žmona Laura ir buvęs JAV viceprezidentas Dick Cheney.

AP

NATO PATVIRTINS ĮSIPAREIGOJIMUS BALTIJOS ŠALIŲ GYNYBAI

NATO šią savaitę per viršūnių susitikimą rengiasi patvirtinti įsipareigojimus Baltijos šalių gynybai, pirmadienį sakė kalbinti pareigūnai. Ši mėnesį keli skirtingi šaltiniai patvirtino, kad NATO jau parėngė Baltijos šalių gynybos planus. Prezidentės Dalios Grybauskaitės komanda juos pristato ir kaip Lietuvos vadovės pergalę, nes ji aktyviai kėlė šį klausimą. „Pagaliau, praėjus šešeriems su puse metų po įstojimo į NATO, turime realią narystę, o ne formalią narystę, narystę su visomis saugumo garantijomis. Tai prezidentės politinių pastangų rezultatas“, - pirmadienį BNS sakė prezidentės atstovas spaudai Linas Balsys.

Pasak jo, penktadienį ir šeštadienį Lisabonoje vykšiančiame susitikime ketinama paskelbti naujoje NATO

strateginėje koncepcijoje bus patvirtintos saugumo garantijos visoms šalims.

Pareigūnai apginamumo planus komentuoti atsisako, tačiau kai kurias slaptų Lenkijos ir Baltijos šalių gynybos planų detales šį mėnesį paviešino Lenkijos dienraštis *Gazeta Wyborcza*. Dienraštis pranešė, kad Lenkijos užpuolimo atveju NATO planuoja sutelkti devynias divizijas: keturias iš Lenkijos, kitas - iš Vakarų Europos šalių, tarp jų Didžiosios Britanijos, Vokietijos ir JAV dalinius. Neoficialiais duomenimis, Lenkijos ir Baltijos šalių gynybos operacijas koordinuotų NATO Jungtinių pajėgų štabas, įsikūręs Nyderlandų mieste Brunsume.

Jungtinių Valstijų nuolatinis atstovas prie NATO Ivo Daalder tvirtino, kad per viršūnių susi-

tikimą bus patvirtinti gynybos įsipareigojimai visoms sąjungos narėms, tačiau karinius planus komentuoti atsisakė. „Galiu pasakyti, kad strateginė koncepcija ir Aljansas kaip toks lieka pilnai ir visiškai įsipareigojęs Šiaurės Atlanto sutarties 5-ajam straipsniui (...). NATO aljansas įsipareigojęs traktuoti užpuolimą prieš vieną kaip užpuolimą prieš visus, ir atitinkamai atsakyti. Strateginė koncepcija tai aiškiai patvirtins, patvirtins kiekvienai valstybei, visiems 28 sąjungininkams, įskaitanti ir Baltijos šalis“, - sakė I.Daalder.

D.Grybauskaitė lapkričio 4 dieną pareiškė, kad Baltijos šalių gynybos planų rengimo procesas NATO yra „politiškai baigtas“.

Pareigūnų teigimu, planai ilgą laiką nebuvo rengiami, Vakarų sąjungininkams vengiant aštrinti santykius su Rusija.

Reuters

LIETUVOS IR LENKIJOS SANTYKIAI NĖRA BLOGIAUSI ES

Lietuvos prezidentės Dalios Grybauskaitės dalyvavimas Lenkijos nepriklausomybės dienos šventėje Varšuvoje ir jos pasveikinimas lenkiškai byloja, jog lietuvių ir lenkų santykiai nėra „patys blogiausi ES“, kaip rašo kai kuri spauda, teigia įtakingas Lenkijos

savaitraštis „Politika“.

Leidinio komentare teigiama, kad geresniam dialogui gali pasitarnauti ir lietuviškų šaknų Lenkijos prezidentas Bronislaw Komorowski - jis parašė magistro darbą apie 1920 metus, geriau suprantą konflikto esmę ir vaisin-

giau sugebės susikalbėti su Vilniumi.

„Pokalbiai yra subtilūs ir sunkūs, o mes vis dar esame stipresnio ir didesnio pozicijoje. Gal verta nors nedaug to didumo atiduoti lietuviams? Tai įpareigoja buvimas ES“, - rašo lenkų savaitraštis.

Išvardindamas tradicines lenkų pretenzijas - pavardžių rašymą, dvigubus gatvių ir vietovardžių pavadinimus, žemės grąžinimą, savaitraštis pastebi, kad ir Lietuva turi pretenzijų lenkams - bendros valstybės laikotarpiu Lenkija iš lietuvių iščiulpė visą kas geriausia ir vertingiausia - politikus, mokslininkus, rašytojus, menininkus, nes lenkų kultūra, būdama stipresnė ir modernesnė, įtraukė lietuvių kūrėjus, dominavo lenkų kalba.

bernardinai.lt

JAV Atstovų rūmų pirmininkė, demokratė Nancy Pelosi, prašo, kad jei būtų leista būti mažumos vadove, kai sausio mėnesį pradės darbą naujai išrinktieji JAV Atstovų rūmų nariai. Kairėje – Steny H. Hoyer nori būti jos pavaduotoju.

AP

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, Pirmininkas / President

Vytautas Radžius, Redaktorius / Editor
2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

Gediminas Markevičius, maketavimas

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.
VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.
Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$1.00.
Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

LIETUVA PAVOJUJE
(Pirmasis kvietimas ginti Lietuvą)

Šiandien mes minime Lietuvos karių dieną. Prisimename 1918-1991 metų žuvusius už Tėvynės laisvę. Šiais metais sukanka 92 metai, kai buvo sukurta Lietuvos kariuomenė. Krašto apsaugos ministras Augustinas Voldemaras lapkričio 23 d. pasirašė įsakymą steigti ginkluotas pajėgas.

Lietuvos kariuomenės organizavimą sunkino tai, kad karininkų grupę teko sudaryti iš carinėje armijoje tarnavusių karininkų. Tarp jų buvo visokių: ir patriotų idealistų, ir patriotais pasivadavusių aršių priešų ir karjeristų. Nepatikimi karininkai padarė daug nuostolių organizuojamai kariuomenei.

Kadangi Voldemaro vyriausybė nepasiteisino, tai gruodžio 26 d., ją pakeitė M. Šleževičiaus vyriausybė. Patriotiniams karininkams reikalaujant, gruodžio 29 d. buvo paskelbtas atsisaukimas į tautą, kviečiant Lietuvos vyrus savanoriais ginti Lietuvos nepriklausomybę.

„Vyrai! Ne kartą Lietuvos priešai norėjo uždėti ant mūsų amžiną nepakeliamą jungą, bet mūsų Tėvynė nenugalėta. Ji gyva. Šiandien visi išvydome laisvės rytojų švintant; Lietuvos nepriklausomybė neša visiems laisvę, tad ginkime nepriklausomą Lietuvos valstybę! Vienybėje, kaip broliai, padavę vien kitam rankas, eikime drąsiai į kovą, visi, kaip vienas, stokime už Tėvynę! Lietuva pavojuje!

Vokiečių kariuomenei atsitraukiant, jau įsibrovė Lietuvon svetimoji Rusijos kariuomenė. Ji eina, atimdama iš mūsų gyventojų duoną, gyvulius, mantą. Jos palydovai – badas, gaisrų pašvaistės, kraujo ir ašarų upeliai. Tad ginkime Lietuvą! Parodykime, jog esame verti amžiais kovotos laisvės; šiandien Lietuvos likimas mūsų pačių rankose. Nelaukdami toliau nė valandos, kas myli Lietuvą, kas trokšta laisvės, kas pajėgia valdyti ginklą, stokime visi į Lietuvos Krašto Apsaugą. Būrių būriais eikime iš kaimų, viensėdijų, miestų ir miestelių, eikime iš visų Lietuvos kraštų laisvės ir Tėvynės ginti. Stokime drąsiai pirmi į kovą. Drąsiai, be baimės, kaip mūsų tėvai ir seneliai, užstokime priešams kelią, pakilkim į žygį už mūsų Motiną Tėvynę, už Lietuvos valstybę!”

Atsisaukimą pasirašė ministras pirmininkas M. Šleževičius ir Krašto apsaugos ministras plk. M. Velykis. (P. Ruseckas „Savanorių žygiai“, It., psl. 13). Šis atsisaukimas turėjo lemiamą vaidmenį, į jį atsiliepė daugybė patriotų, daugiausia tautiškumo lopšio – mūsų sodžiaus jaunimas. Sausio viduryje savanorių jau buvo trys tūkstančiai. Į Lietuvą veržėsi ir bolševikai, ir lenkai. Lietuvių komunistų komitetas, veikęs Sovietų Rusijoje, paskelbė, kad sudaryta „Lietuvos laikinoji darbininkų revoliucinė vyriausybė, vadovaujama V. Kapsuko-Mickevičiaus. Rusija paskelbė pripažįstanti savo sudarytą marionetinę vyriausybę. Raudonoji armija sausio 5 d. įžengė į Vilnių. Bet tokioje pavojingoje situacijoje 1919 m. sausio 1 d. Vilniaus lietuvių kariai buvo iškėlę Gedimino kalne trispalvę. Deja, neilgam.

Savanorių dalinių pirmasis „krikštas” prasidėjo kovomis su bolševikais vasario pradžioje. Mūsų jauniems kariams talkino Vokietijoje įsteigti Saksonijos batalionai. Jie taip pat kovėsi norėdami apsaugoti nuo į Vakarus besiveržiančio raudonojo maro. Laisvės metais 1919-1923 m. mūsų kariuomenei

VYTAUTAS LANDSBERGIS:

TEISĖS KULTŪRA

Rašau paskatintas prof. E. Aleksandravičiaus straipsnio „Teisės viešpatija ar getas?”. Didesnę pusę skaičiau susidomėjęs ir pritardamas, o į pabaigą – jau ne. Ir apskritai – ar Lietuva toks jau išskirtinis teisės getas, ar tik priekiemis tai didžiajai neteisės erdvei, kuri driekiasi į rytus nuo Lietuvos? Taip, norėjome iš ten ištrūkti, „atsikabinti”, tik štai neteisės pagundų pernelyg daug.

Du dalykai, E. Aleksandravičiaus paliesti kaip mūsų teisės, jos kultūros paradokсай, šaukiasi korekcijų. Nenusiženkim faktams.

Nekilnojamojo turto restitucija išties buvo sukompromituota žemei tapus kilnojamuoju turtu, kai 1993 m. LDDP valdžia, kurioje didelę įtaką turėjo Seimo „agrarininkai” ir visas buvusios kolūkinės nomenklatūros blokas, pasitvarkė savanaudiškai. Būtent, kai iškreiptas pirminis Sąjūdžio principas, kad savininkas, kuriam dėl objektyvių pokyčių žemė negrąžinama jos buvusioj tikroj vietoj, gali prašyti ir gauti žemės kitur. Tokia buvo numatyta normali kompensacija. Vyrų betgi pasitvarkė, kad galėtų tiesiog neimti savo ar tėvų buvusios žemės, kur ji tebėra ir siūloma, o imti kur nors pajūrį arba prie ežero. Padėtį dar labiau apsunkino buvusių laikinųjų trihekta-

rių nuosavybinis įteisinimas naudotojams, tuo būdu pakartotinai atimant iš savininkų, kuriuos LDDP perkvalifikavo į „pretendentus” varžomus daugybe prikurtų sąlygų. Čia jau papildomi dalykai – prie ano žemės kilnojimo susitarus su partijos bičiuliais, – bet kai E. Aleksandravičius rašo: „Antrosios Respublikos restitucijos teisinis kelias” (atseit, suskaldęs lietuvių), tai teisingiau būtų sakyti: „LDDP restitucijos neteisinis kelias nueitas Antrosios Respublikos vardu”. Daugeliu atveju tai buvo ankstesnio sovietinio „išbuožinimo” tęsinys arba atmaina. Apie aną nepasakytume, kad tai koks nors buvęs teisinis kelias po to, kai visą Lietuvos ir jos piliečių žemę marionetinis „liaudies Seimas” atidavė svetimai valstybei.

Kitas klaidinąs vaizdelis yra pastebėjimas apie religinį bendruomenių turtą, virtualiai konstruojant Katalikų Bažnyčios ir „žydų turto” priešstatą. To nebuvo ir nėra. Įstatymas dėl Bažnyčios turto restitucijos taikomas ir Protestantų Bažnyčioms, stačiatikių bendruomenei (net atiduota buvusi privati koplytėlė Žvėryne prie Vingio), tad ir totoriai, ir karaimai (jų bendruomenės) atgavo savo šventoves, kaip žydai - sinagogas. Kad Šv. Kazimiero bažnyčia,

kadaise carų valdžios atiduota stačiatikiams, šiandien nėra cerkvė – tuo nereiktų stebėtis, kaip ir Bazilijonų bažnyčios grąžinimu unitams. O „žydų turto” sąvoka nėra Lietuvos išradimas. Ji skverbiasi iš Vakaruose (JAV) įtvirtintos „Jewish claim” sąvokos. Žodžiu, nematau, kad „vienos Lietuvos religinės bendruomenės buvo privileijuotos, o kitos - nustumtos į teisės pašalius”.

Dar įdomus prof. E. Aleksandravičiaus istorinis priminimas, kad „pačioje nepriklausomybės pradžioje Lietuvos parlamentaras iš pripažintų ir neabejotinai patriotiškai nesiteikusių rašytojų aistringai įrodinėjo”: įstatymus reikia rašyti vaizdinga lietuvių kalba! Iš apibūdinimo matau, kad šiuosyk tai ne aš prasižengėlis. Bet 1996-1997 metais, tapęs Seimo pirmininku, išties mėginau inicijuoti (kolegos nepalaikė), kad įstatymai būtų rašomi žmonėms suprantama kalba, o ne ta hieratine, kurią savo apeigose, taip pat sprendimuose ir nutartyse, vartoja teisės žyniai. (Gal reiktų skelbti lygiagrečius tekstus, parūdijusią geležinę teisės kalbą išvertus į lietuvių kalbą?)

Tokio svajoto teisės aktų bei tekstų suprantamumo žmogui siekčiau ir dabar.

bernardinai.lt

NOBELIO TAIKOS PREMIJOS ĮTEIKIMO ŠVENTĖJE ATSIŠAKĖ DALYVAUTI ŠEŠIOS ŠALYS

Oslo, lapkričio 18 d. (LRT). Šešios šalys, tarp kurių yra Kinija ir Rusija, atmetė kvietimą jų ambasadoriams Osle dalyvauti kitą mėnesį Nobelio taikos premijos įteikimo kinų disidentui Liu Xiaobo iškilmėse, pranešė Nobelio institutas. „Šio ryto duomenimis, 36 ambasadoriai priėmė mūsų kvietimą, 16 neatsakė, o šeši tarė „ne”, - sakė Nobelio instituto direk-

torius Geir Lundestad. „Šešios šalys, tarusios „ne”, yra **Kinija, Rusija, Kazachstanas, Kuba, Marokas ir Irakas**”, - pridūrė jis. Kaip daroma kasmet, Nobelio institutas pakvietė visus Norvegijos sostinėje reziduojančius ambasadorius gruodžio 10 dieną dalyvauti iškilmėse, ir iki lapkričio 15 diplomatai turėjo pranešti, ar atvyks, ar neatvyks į ją.

Tačiau dėl Pekino grasinimų „pasekmėmis” toms šalims, kurios parems Liu Xiaobo, kai kurios ambasados paprašė daugiau laiko, kad galėtų pasitarti dėl galutinio sprendimo apie dalyvavimą.

Pasak G.Lundestad, gruodžio 10 dieną suplanuota įteikimas įvyks, tačiau Nobelio taikos premija, diplomai ir 10 mln. Švedijos kronų (3,7 mln. litų) čekis nebus įteikti.

Tačiau bus surengtas koncertas, kurį ves Anne Hathaway ir Denzel Washington; jame dalyvaus garsūs dainininkai Barry Manilow, Elvis Costello, grupė „Jamiroquai”.

Tikėtina, kad pirmąkart per šios prestižinės premijos 109 metų istoriją apdovanojimo neatvyks atsiimti nei laureatas, nei jo atstovai. Anksčiau trys Nobelio taikos premijos laureatai negalėjo atvykti į Oslą, tačiau tada jiems atstovaudavo kiti asmenys, kurie atsiimdavo apdovanojimus.

Kaip praneša NRK, vieningai su Liu Xiaobo susiję šventės svečiai bus kinų diasporos atstovai arba Honkonge gyvenantys Kinijos piliečiai.

teko kovoti su nuožmiais raudonarmiečiais, bermontininkais, lenkų legionieriais ir vaduoti Klaipėdą. Dabar stebimės, kaip neparengtai, silpnai ginkluotai, prastai aprengtai ir maitinamai kariuomenei pavyko apsiginti nuo gausių, gerai ginkluotų agresorių. Bet kovos su lenkais buvo dramatiškiausios ir ilgiausios užsitęsė. Lenkijos priešiškus Lietuvos buvo beribis. Didžiausia lenkų niekšybė buvo 1920 m. spalio 7 d. pasirašytos sutarties dėl karo veiksmų sustabdymo sulaužymas. Spalio 8 d. J. Pilsudskio įsakymu gen. L. Želigovksis atplėšė Vilnių ir Vilniaus kraštą nuo Lietuvos. Po daugelio derybų Lietuva nutraukė diplomatinį ryšį su Lenkija.

Verta prisiminti mūsų patrioto Vlodo Putvinskio-Pūtvio žodžius: „Nėra tokios jėgos pasaulyje, kuri galėtų pavergti tautą, tvirtai pasiryžusią ginti savo nepriklausomybę”.

Šiandieninė Lietuvos kariuomenė tęsia mūsų tautos tradicijas. Lapkričio 23 d. prisimename karius savanorius, anuomet stojusius į kovą už savo krašto nepriklausomybę, pagerbiame pokario partizanų gretose kovojusius prieš Sovietų okupaciją, lenkiame galvas Sausio 13-osios gynėjams, pagerbiame visus, gynusius savo tėvynę, tautiškumą ir valstybę įvairiais jos istorijos etapais.

S. Tūbėnas

RENEŠANSO TĖVYNĖJE – ŽYMAUSIO LIETUVIŲ MENININKO KŪRYBOS PARODA

Parodos plakatas.

Organizatorių nuotr.

Italijoje, Milano Karališkųjų rūmų muziejuje „Palazzo Reale“ lapkričio 15 dieną atidaryta žymiausio lietuvių menininko Mikalojaus Konstantino Čiurlionio dailės darbų paroda. Didžiojo Lietuvos menininko darbai Renesanso tėvynėje eksponuojami pirmą kartą.

Parodą „Čiurlionis: ezoterinė kelionė 1875-1911“ (Čiurlionis: Un viaggio esoterico 1875-1911) atidarė ir M. K. Čiurliono preliudą fortepijonui atliko jo kūrybos ekspertas, meno, muzikos ir

kultūros istorikas, Europos Parlamento narys profesorius Vytautas Landsbergis.

Cituodamas M. K. Čiurlionį prof. V. Landsbergis pakvietė italų publiką paveikslus „apžiūrėti susikaupus ir visiškai ramybėje“. Tik tokiu būdu, prof. V. Landsbergio nuomone, žiūrovą aplankys emocinė banga, kuri daugiau jo neapleis.

Ši paroda – tai didžiausia kada nors Vakarų Europos šalyse eksponuota svarbiausių M. K. Čiurlionio dailės kūrinių kolekcija: 137 dailės,

fotografijos darbai ir kiti eksponatai iš M. K. Čiurlionio archyvų.

Parodą inicijavo ir organizavo Lietuvos ambasada Italijoje kartu su Italijos kultūros fondu „Antonio Mazzotta“ ir Nacionaliniu M. K. Čiurlionio dailės muziejumi. Parodą finansavo Milano savivaldybė, kitos Italijos institucijos ir privatūs rėmėjai, parodą rėmė Lietuvos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos kultūros ministerija.

„M. K. Čiurlionio svajonė buvo pristatyti savo kūrybą Vakarų Europoje, tačiau dėl įvairių aplinkybių jos įgyvendinti nespėjo. Norėdami paminėti šimtąsias menininko mirties metines, nusprendėme išpildyti šią dailininko svajonę, surengdami didžiausią M. K. Čiurlionio kūrybos paro-

dą Italijoje – šalyje, kur per amžius klestėjo menai, kuri išaugino daugiausia pasaulinio garso dailininkų“, – sakė projekto koordinatore Lietuvos kultūros atašė Italijoje Ieva Gaižutytė.

Neatsiejama ryšį tarp dailės ir muzikos M. K. Čiurlionio kūryboje parodoje perteikia greta dailės kūrinių skambanti kompozitoriaus muzika. Parodą lydės fortepijono muzikos pristatymai. Vienas svarbiausių renginių – „Čiurlionis: kelionė į garsovaizdžius“, kuriame M. K. Čiurlionio muziką atliks paties menininko proanūkis Rokas Zubovas ir Sonata Zubovienė, o kompozitoriaus tekstus skaitys italų teatro aktorius Massimiliano Finazer Flory.

Parodoje eksponuojami ir M. K. Čiurlionio laišakai Sofijai

Kymantaitei, neabejotinai liudijantys literatūrinį menininko talentą, o 240-ties puslapių parodos kataloge publikuojama M. K. Čiurlionio studija „Apie muziką“ ir jo laišakai artimiesiems.

Norint pristatyti menininko kūrybą vaikams ir jaunimui – vienoje parodos salių įrengta kūrybinė laboratorija, vyks specialios edukacinės programos, parengtos ambasados ir Milano savivaldybės. Laboratorijoje vaikai galės klausytis paskaitų apie M. K. Čiurlionio kūrybą ir kompozitoriaus muzikos, piešti ir kurti įkvėpti didžiojo lietuvių menininko.

Paroda veiks iki 2011 m. vasario 13 dienos. Šią M. K. Čiurlionio „ezoterinę kelionę“ planuojama tęsti Venecijoje ir Romoje.

www.urm.lt

Atidarymo dalyvius sveikino prof. Vytautas Landsbergis, Lietuvos kultūros ministras Arūnas Gelūnas ir Milano merė Letizia Moratti.

www.urm.lt

ŽALGIRO MŪŠIO 600 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS

Pasaulinėje istorijoje yra žinomas didysis Žalgirio mūšis, sutriuškinęs kryžiuočių ordino galybę, apsaugodamas rytines valstybes nuo nuolatinių puldinėjimų. Šio didingo mūšio laimėjimui vadovavo Didysis Lietuvos kunigaikštis Vytautas. Jo patirtis ankstyvesnėse ko-

vose su Lietuvos priešais ir sumanumas kovos lauke, privedė prie laimėjimo, kurį bedarbiai riteriai buvo patyrę kariai ir juos nugalėti reikėjo daug sumanumo, išteklių ir pasiryžimo dvasios. Jam talkino Lenkų karalius Jogaila, totorių pulkai ir daugelis kitų, kuriems grėsė

kryžiuočių užpuldinėjimai.

Sužlugdymas kryžiuočių ordino priskiriamas Vytauto Didžiojo garbei, nors lenkų istorikas pergale skiria tik Jogailai. Duglošo teigimais negalima pasitikėti, nes jis daugelyje vietų istorijos aprašymuose buvo labai vienašališkas, iškeldamas lenkus, bet neigdamas lietuvių indėlį.

Jogailai tapus Lenkijos karaliumi, o Lietuvai apsikrikštijus, kryžiuočių puldinėjimai nesiliovė. Abu valdovai nutarė suduoti mirtiną smūgį, pasikviečiant tautas, kurios kentėdavo nuo ordino puolimų. Didysis mūšis įvyko 1410 m. liepos 15 d.

Filatelistų organizacijos „Lietuva“ nariai, vadovaujant inž. Jonui Variakojui ir kitiems valdybos nariams, suruošė didingą „Žalgirio“ mūšio paminėjimą 600 metų jubilėjaus proga. Prie šio paminėjimo prisidėjo ir lenkų filatelistų organizacija „Polonus“, kuriai vadovauja garbės konsulas Robert V.Ogrodniuk. Paroda ir paminėjimo iškilmės vyko Balzeko kultūros muziejaus

patalpose 2010 m. spalio mėn. 15-17 dienomis, dalyvaujant nemažai lankytojų. Parodoje buvo išdėstyta daug ir įvairių pašto ženklų paminint „Žalgirio“ mūšį. Šalia pašto ženklų buvo pateikta ir knygų aprašančių šį istorinį mūšį.

Penktadienio, šeštadienio dienomis vyko įvairūs pranešimai „Žalgirio“ temomis. Vakaro valandomis parodų lankymas ir pabendravimas.

Penktadienio vakare ši didinga paroda buvo atidaryta, dalyvaujant generaliniam konsului Zygmunt Matynia, atstovaujančiam Lenkijos Respubliką, Garbės konsului Robert V.Ogrodniuk, kuris taip pat vadovauja „Polonus“ lenkų filatelistų organizacijai, Chester Schafer, einančiam pirmininko pareigas Čikagos „Polonus“ skyriuje ir šio minėjimo ruošimo vicepirmininkas ir Arkadiusz Walinski, einąs kasininko pavaduotojo pareigas „Polonus“ organizacijoje.

Lietuviams atstovavo Skaistė Aniulienė, Generalinė konsulė Lietuvos Respublikai Čikagoje, Garbės konsulas

ir šio muziejaus savininkas Stanley Balzekas Jr., ALT'o pirmininkas Saulius Kuprys, istorikė ir šio renginio vicepirmininkė Violeta Rutkauskienė, šio renginio ir filatelistų draugijos „Lietuva“ pirmininkas Jonas Variakojis, filatelistų organizacijos „Lietuva“ vicepirmininkas Raimundas Korzonas ir Balzeko muziejaus direktorė Rita Janz.

Šeštadienio vakare dalyviai buvo pakviesti į pabendravinimą. Šį pokylį suruošė ir jam vadovavo Gitana ir Jūratė Variakojienės, kuriame dalyvavo daug žymių visuomeninkų ir šio minėjimo. Reikia pasidžiaugti, kad atsiranda asmenų, kurie aukoja savo laiką, organizacinius talentus visuomeniniams reikalams.

Įamžinimui šio didingo mūšio, kuriame buvo sutriuškintas kryžiuočių ordinas, buvo nukaldinti du medaliai su įrašais. Išleista programos knygelė su Jogailos ir Vytauto vaizdais. Tai nuopelnas inž. Jono Variakojo, išnešusio rengimo našta ant savo „pečių“.

Antanas Paužolis

Žalgirio mūšio 600 metų sukakties medalis, kurį išleido Filatelistų draugija „Lietuva“, š.m. lapkričio 14 d. buvo įteiktas LR Užsienio reikalų ministrui Audroniui Ažubaliui, jam lankantis Čikagoje, Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos salėje, susitikimo metu su visuomene. Filatelistų dr-jos pirm. Jonas Variakojis ir LR Užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis.

J.Variakojienės nuotr.

LIETUVIAI, IŠGELBĖJĘ ŽYDŲ GYVYBĘ

**ONA MATULEVIČIENĖ (1899-1969), SAULĖNŲ KAIMAS, PRIENŲ RAJONAS
APDOVANOTA PASAULIO TAUTŲ TEISUOLIO ATMINIMO MEDALIU IR GARBĖS RAŠTU (1991)**

Ona Matulevičienė (1962)

Prieš karą Kolesnikų miškelyje jaunimas rengdavo gegužines. 1941 m. rugsėjo pradžioje čia atvarė minią

įbaugintų, nukamuotų žmonių - Simno miestelio žydų - ir pamiškėje sušaudė. Tarp nužudytųjų buvo Vainšteinių šeima.

Dviem šios šeimos vaikams - Abeliui ir Josifui - pavyko pasislėpti netoli esančiame klojime. Iš ten jie girdėjo šūvius, sužeistųjų ir mirštančiųjų aimanas. Ilgai lindėti svetimame klojime buvo pavojinga, todėl vyresnysis Abelis nusprendė ieškoti patikimesnio prieglobsčio broliukui Josifui ir sau pačiam. Prasidėjo klaidžiojimai iš kaimo į kaimą. Pasitaikydavo, kad juos įsileisdavo, pavalgydindavo, trumpam apgyvendindavo, tačiau, bijodami kaimynų, šeiminkai patardavo keliauti toliau.

Jau pašaldavo, naktys darėsi žvąrbios. Vieną tokį šaltą

vakarą, spalio vienuoliką, Abelis ir Josifas traukė per laukus, ieškodami tėvo pažįstamo ūkininko Smaidžiūno iš Gluosnikų kaimo. Buvo tamsu, kelio gerai nežinojo, tad ir pasiklydo. Netoliese dunksojo nepažįstama sodyba, jie matė šviesą lange, bet nedrįso eiti, bijojo. Pasiliko pievoje, kur ganėsi arklys. Staiga iš tamsos išniro moteriškė. Pamačiusi nepažįstamuosius šalia jos arklio, ji pradėjo šaukti: „Gelbėkite, vagys!“ Tuomet Abelis ją nuramino: „Nešaukite, teta, mes Simno žydai!“ Ona Matulevičienė tuoj pat pasikvietė juos į namus, kur jos laukė išsigandę keturi vaikai...

Taip perėję mažiausiai dvidešimt sodybų, Abelis ir Josifas surado nuolatinį gelbėto-

jų Saulėnų kaime. Troboje gyveno Matulevičiukai - Sebestinas, Juozas, Vladas ir visai mažytė Petronėlė. Trobelė buvo ankšta, tad bėglius apgyvendino klojime. Tačiau per žiemos speigus neištverdavo gerosios Onos širdis, ir, nepaisydama mirtino pavojaus, ji atsivesdavo Abelį ir Josifą į namus.

Tuo sunkiu laikotarpiu Abelis rašė dienoraštį, kuris po karo išleistas Izraelyje atskira knyga - „Jaunuoliai slėptuvėje“.

Matulevičių šeima gyveno vargingai, bet su mumis dalinosi tuo, ką turėjo, - skaitome dienoraštyje. - Pirmą vakarą nuprausė, paėmė apatinius rūbus skalbimui, aprenė savo vaikų drabužiais. Ona Matulevičienė labai išgyve-

no dėl Simno žydų likimo ir žadėjo padėti. Vieną vakarą turėjo pieno, kurį padalino savo vaikams ir mums, sau nepalikdama nė lašo, verkė į mus žiūrėdama, sakė, gal ir mano vaikams taip bus ateityje. Sakė, jog kasdien meldžiasi, kad mes liktume gyvi. Norėdamas atsidėkoti už Matulevičių gerumą, stengiausi padėti, mergaitę mokiau, o kai gaudavau iš gerų žmonių maisto, dalinomės visi.

Nebėra gyvos Onos Matulevičienės, mirė ir trys sūnūs, tik jaunesnioji duktė Stanislava Petronėlė Matulevičiūtė-Kubertavičienė tebegyvena Simne, Alytaus rajone. Jai ir buvo įteiktas motinos Teisulio medalis.

Iš leidinio „Gyvybė ir duona nešančios rankos“.

DRAUDIMAS EMIGRANTAMS BALSUOTI RINKIMUOSE BŪTŲ ANTI-KONSTITUCINIS

Draudimas ne Lietuvoje gyvenantiems Lietuvos piliečiams dalyvauti Seimo, prezidento ir Europos Parlamento rinkimuose ir referendumuose būtų antikonstitucinis, mano Seimo pirmininkė Irena Degutienė. Tokį siūlymą Seime įregistravo opozicinei „Tvarkos ir teisingumo“ frakcijai priklausantis parlamentaras Rimantas Smetona.

„Norėčiau tikrai pacituoti Konstituciją ir 34 straipsnį, kuriame labai aiškiai pasakyta, kad piliečiai turi rinkimų teisę ir nesvarbu, kur tas pilietis gyvena - ar jis gyvena Lietuvoje, ar už Lietuvos teritorijos, bet jis turi Lietuvos pilietybę, yra Lietuvos pilietis. Tai pagal tai, kur jis gyvena, turbūt iš tikrųjų pažeistume Konstituciją, jeigu galėtume keisti įstatymus pagal jo gyvenamąją vietą, jeigu gyvenimi ne Lietuvos teritorijoje,

tai jau neturi balsavimo teisės. Dar kartą pabrėžiu - kiekvienas Lietuvos pilietis pagal Konstitucijos 34 straipsnį turi balsavimo teisę, nesvarbu, kur jis gyvena“, - „Žinių“ radijuje apie R. Smetonos siūlymą kalbėjo I. Degutienė.

R. Smetona taip pat siūlo nustatyti sėslumo cenzą - teisę balsuoti rinkimuose turėtų tik nuolat Lietuvoje gyvenantys šalies piliečiai. Nuolat Lietuvoje gyvenančiais būtų laikomi tie, kurie čia praleidžia mažiausiai 185 dienas per metus.

Seimo narys aiškinamajame rašte nurodo, kad pataisomis siekia iš įstatymo pašalinti nuostatas, „diskriminuojančias nuolat gyvenančius Lietuvoje piliečius“, o emigrantus paskatinti ilgesnį laiką ar nuolat gyventi Lietuvoje.

Santykiai tarp Lietuvos ir Lenkijos turi daugelio šimtmečių istoriją. Jų pradžia galima laikyti 1325 m., kai Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas su Lenkijos karalium Vladislavu Lokietka sudarė sąjungą, nukreiptą prieš Kryžiuočių ordiną, o kad ji būtų tvirtesnė, už būsimą lenkų karaliaus Kazimiero Didžiojo išleido savo dukterį Aldoną.¹ Bet turbūt teisingiau tą datą nukelti į 1386 m., kai Lenkijos karaliumi tapo Lietuvos didysis kunigaikštis Jogaila.

Nuo tada abi valstybės turėjo bendrus valdovus, kartu gynėsi nuo priešių. Santykiai tarp kaimynių darėsi vis glaudesni, kol 1579 m., grėsiant dideliems pavojams iš išorės, Liublino unijos sutartimi jos susijungė į vieną, nepaisant Lietuvos didikų pasipriešinimo.

Tautos fondo atstovės dr. R. Šomkaitė ir dr. N. Bražėnaitė-Paronetto, viduryje, šį rudenį lankėsi Lietuvoje ir rugsėjo 7 d. Lavoriškių mokykloje, kurią remia Tautos fondas, dalyvavo diskusijoje su direktore, mokytojais ir dalyvavusiais svečiais – Jonu Vasiliausku, dr. Kazimieru Garšva ir Cingų fondo atstovu Jonu Endriukaičiu.

KAI BUVĘ SĄJUNGININKAI TAMPA PRIEŠAIS

Jonas Rudokas („Kultūros barai“ Nr.10)

I.

Tai buvo labai svarbus abiejų tautų istorijos įvykis, turėjęs tiek teigiamų, tiek ir neigiamų pasekmių. Prie blogybių tenka priskirti intensyvią polonizaciją, kuriai pirmiausia pasidavė didikai, bajorai, kunigai... Manoma, kad paskutinis Lietuvos didysis kunigaikštis, mokėjęs lietuviškai, buvo Kazimieras IV, miręs 1497 m.² Vėliau ponų pavyzdžiu ėmė lenkėti ir paprasti žmonės, nes tą skatino, vertė daryti dvarai, mokyklos, Bažnyčia, valdžios įstaigos. Kilo reali grėsmė, kad netolimoje ateityje mūsų tautą ištiks prūsų likimas.

Nepriklausomybės išvakarės

Vis dėlto lietuviams pasisekė: kritišku momentu XIX a. II pusėje atsirado iš valstiečių kilusių inteligentų, kurie ne tik pradėjo tautinį sąjūdį, kovojusį dėl laisvės, dėl demokratijos, bet ir įvertino nutautinimo pavojų, keliamą lenkų. Todėl tautinis sąjūdis pasuko atsiribojimo nuo buvusių sąjungininkų kryptimi, tarsi sakytų: nepaisant iki tol buvusių glaudžių abiejų tautų ryšių, ypač kultūros srityje, nepaisant šimtmečių, išgyventų vienoje valstybėje, būkime geri kaimynai, draugai, bet gyvenkime atskirai!

Tai buvo visai natūralu ir atitiko laiko dvasią – atėjo tautinių valstybių idėjos brenimo ir jų kūrimosi metas, jau kilo čekai, suomiai, latviai, estai, ukrainiečiai, žinoma, ir lenkai, o milžiniškos daugiatautės imperijos gyvavo paskutinius dešimtmečius.

Vis dėlto lietuvių atveju tai buvo nors ir būtinas, tačiau labai rizikingas sprendimas, nes išsilavinusių, tautiškai susipratusių ir aktyvių žmonių turėjome visai mažai.

Caro valdžios politika – spaudos, organizacijų, švietimo draudimas ir persekiojimai padarė savo juodą darbą, beje, to nepatyrė nei estai, nei latviai, nei lenkai. Dar blogiau, kad mūsų tautos elitas – nutautėję bajorai – ėjo su lenkais ir ne tik nedalyvavo tautiniame sąjūdyje, išskyrus vieną kitą asmenį, bet ir netikėjo jo sėkme, nepriėmė jo idėjų, kaip įmanydami jam priešinosi.

Tiesa, dabar pasigirsta balsų, esą lietuviybės puoselėtojai nuskriaudė bajorus, atstūmė juos, neįtraukė į tautinį sąjūdį. Taip Lietuva be reikalo praradusi savo elitą, todėl mums ir dabar prastai sekasi. Tačiau tokia kritika nepagrįsta, nes buvo dedama tikrai daug pastangų, kad sulenkėję bajorai (žinoma, jie vadino save lenkais) eitų išvien su tauta, imtųsi jos vadų vaidmens.

Pavyzdžiui, Adomas Jakštas-Dambrauskas tuo reikalu parengė ir išleido net specialią brošiūrą lenkų kalba „Lietuvių balsas (kreipimasis) į Lietuvos magnatų, žemvaldžių ir bajorijos jaunąją kartą“.³

(Bus daugiau)

(Skaičiai nuo 1 iki 36 imtinai žymi autoriaus naudotus šaltinius. Pvz. 1) Z. Ivinskio (Lietuvos istorija, V., 1991, p. 232.), 2) T. Snyder (Tautų rekonstrukcija), 3) A. Jakšto-Dambrausko (Głos litwinów do młodej generacji magnatów, obywateli i szlachty) ir kt.)

Meno parodoje iš k. Irena Gedrienė, Mylita Nasvytienė (pirm.), dail. Danguolė Jurgutienė, Algis Gedris. Stovi: Rimas Minkūnas, Algirdas Muliolis, Jurgis Šembergas, Amanda Muliolienė, Marytė Puškorienė, Rimgailė Nasvytienė, dr. Stepas Matas, Rauda Gelažienė, Jonas Totoraitis. *Donato Nasvyčio nuotr.*

CLEVELAND, OH

IEŠKOJIMAS IR ATRADIMAI

Danguolės Šeputaitės-Jurgutienės meno paroda, 2010.10.30-31., Šv. Kazimiero parapijos salėje, Cleveland, Ohio, Rengėjai: Akademinis skautų sąjūdis, Clevelando skyrius. Parodoje apie keturiasdešimt kūrinių menininkės atrinktų iš jos anksčiau sukurtų ciklų. Parodos atidaryme susirinkusiems svečiams dailininkė suglaustai ir įdomiai papasakojo apie savo kūrybinį kelią ir meninę pasaulėžiūrą.

Prabėgom pažvelgus į parodos kūrinius, dėmesį greit atkreipia spalvos: jos netikėtai prislopintos. Tačiau, atidžiau išigilinus ryškėja, kad tose, kartais slegiančiose, spalvose yra ir nemažai giedrių: „prošvaisčių“, atspindinčių dailininkės pastangas meniškai atskleisti savo vidinį pasaulį, santykius su žeme, aplinka, tauta, visata ir dievybe. Tai drąsūs, giliomis prasmėmis, alsuojantys užmojai, kurie žiūrovui kartais tampa mįsle.

Dailininkė yra gerai įvaldžiusi įvairius kūrybos būdus: akriliką, mišrią techniką, pastelę, koliažą, *subtractive gouache* (Tai paini, bet įdomi technika. Paviršius padengiamas keliais įvairių spalvų sluoksniais. Tie sluoksniai vėliau atsargiai nuimami, atskleidžiant norimas spalvas ir formas). Tiesių linijų Danguolės Jurgutienės kūriniuose (bent šioje parodoje) mažai. Jos ryškiausios paveikslė „Prarasta laisvė“. Jame liūdnas, bedugnių akių veidas domina vos juntamu kubizmo kampuotumu. Šioje parodoje, linija dažnai yra nesibaigianti, nerami, nenustygstanti vietoje, vis kažko ieškanti, suregta į neišnarpiojamą mazgą, pražystanti gėlėmis, bet kartu ir keista savo blaškymusi... Tai kažkas giliai asmeniškai, bet kartu ir nuoširdžiai atvira, kažkas bauginančio, bet kartu ir viliojančio. („Vidujiniai miestai“).

Atrodo, kad menininkei žmogus yra artimas ir kaip asmenybė ir kaip bendruomenės-žmonijos narys. Jo atvaizdų parodos paveiksluose nėra daug, bet jie yra svarbūs. Jei žmogaus veidas yra ryškus „Prarastoje laisvėje“ ar „Sapnuose“, (ir ypač „kinietiškuose“, tiek spalvomis, tiek kompozicija, koliaže „Amerikos ikona“ kuris, palyginus su kitais paveikslais, atrodo į šią parodą pateko „per klaidą“), tai paveiksluose „Siekimas“ (likimas – destiny?) ir „Amžinybė“ (begalybė – infinity?) žmogus, kelionėje per visatą, tampa tik šešėlingu siluetu, „Amžinybėje“ įterpiant net keturis begalybės simbolius. Kitas, dažnas simbolis yra spiralė: apie statmeną ašį besisukanti nesibaigianti tiesė, primenanti žmogaus skriejimą į gyvybės ašį – Dievą.

Jei savo dvasinius išgyvenimus ir „ieškojimus“ dailininkė reiškia tamsesnėmis, sodresnėmis spalvomis, kasdienybės „atradimai“ ją džiugina ir ji tą džiaugsmą išlieja daug šviesesnėmis spalvomis. Tai akivaizdu bet kurio dienos ar metų laiko kraštovaizdžiuose ir gėlėse: „Paežerio takelis“, „Žiema ant kalvos“, skaisčiai žali „Vasaros šešėliai“, „Ežero atminimai“, „Saulėgrąžos“ (neišvengiamai panašios, bet daug „ramesnės“ už olando Vincent Van Gogh tapytas), „Ar gėlės

visada žydės?“ (žydri padangė, purūs debesėliai, spinduliuojanti saulėgrąža). Yra ir daugiau kitus menininkus primenančių kūrinių: „Pavasario sonata“ dvelkia Čiurlioniu. Taip pat ir „Mėnesienos skrydis“ kuriame plačiasparnis paukštis plasnėja ne vaikioji čiurlioniškoj erdvėj, bet aptemusio mėnulio skurdžioje šviesoje. „Žvaigždėta naktis“ vėl Primena Van Gogh to paties pavadinimo kūrinių, tik Jurgutienės naktis yra ne tamsiai mėlyna kaip Van Gogh, bet nepermaldujamai juoda, lyg kai kuriuose ispano Goya kūriniuose. Tolimų panašumų yra ir į prancūzų Cezanne (tik jie ne tokie skaidrūs) ir net į kitą ispaną. Pablo Picasso, („Tūkstantmetis Lietuva) šviesių ir tamsių formų grumtyje. Visa tai byloja apie dailininkės platų meno akiratį. Danguolei Šeputaitei-Jurgutienei laikas, erdvė ir žmogus yra nedalomi. Laikas jai yra bekrastė, nesulaikoma upė visatos begalybėje, savo vingiuose nešanti ir žmogų į jai dar nežinomus tolius, kurių mįslę dailininkė bando atspėti. Linkėtina, kad jos „ieškojimai“ ir „atradimai“ dar ilgai nesibaigtų.

Šios parodos proga buvo išleistas dailus leidinys gausus spalvingais menininkės darbų pavyzdžiais. Gaila, kad jame yra spaudos klaidų. Turėtų būti ne „St. Casimer Parish“, bet „St. Casimir Parish“, ne „Lithuania's Honorary Council of Michigan“, bet „Lithuania's Honorary Consul of Michigan“, ne „Odessy“, bet „Odyssey“ ir ne „Kelionė namoliai“, bet „Kelionė namolei“. Nors šios klaidos nėra labai svarbios, jos kiek sumenkina gražų leidinį.

Vytautas Matulionis

I PRIEKĮ ŽENGIANT

Nors nuo Šv. Kazimiero parapijos, Cleveland, Ohio, įsteigimo yra aišku, kad tai yra ir katalikų ir lietuvių parapija, mūsų tarpe vis dar yra šia tikrove abejojančių, nes jie arba tą tikrovę suvokia miglotai, arba yra kitų klaidinami. Nepaisant kokia ji bebūtų – ideologinė, fizinė, ar materialistinė – kiekviena permaina paliečia mus visus asmeniškai. Tai suprantama ir priimtina, tačiau neteisingas jos supratimas stabdo pažangą. Teisingai suprasta, permaina pažangą skatina, kartu išryškindama ir mūsų tapatybę. Šiuo atžvilgiu tai labai svarbu.

Kaip anksčiau buvo skelbta parapijos biuletenyje, norint palengvinti klebono Kun. Joseph Bacevice administracinę našta, buvo sudaryti parapijos Patarėjų ir Finansų komitetai. Patarėjų komitetas buvo sudarytas trumpam laikotarpiui – iki tol kol visi jam patikėti planai bus įvykdyti. Komitetas jam skirtus darbus atliko puikiai ir dabar yra paleistas. Finansų komitetas susideda iš pajėgių, išvalgių ir ryžtingų asmenų, kurie neturi būti varžomi jiems besigilinant į parapijos finansinę padėtį ir ją aiškinant. Džiugu, kad atsiranda vis daugiau savanorių pasiryžusių dirbti parapijos labui.

Iki šiol yra atlikta daug būtinu ir neatidėliojamų parapijos pastatų taisymų, buvo nupirkta būtina įranga. Nors visa tai pareikalavo didelių išlaidų, pirmenybė buvo teikiama parapijos nuosavybės ir parapijiečių saugumui ir patogumui užtikrinti. Š.m. spalio mėn. 26 d. „Dirvos“ laidoje

tilpo straipsnis „Sėkmingas Šv. Kazimiero Parapijos Renginys“ – *Oktoberfest* – kuris davė parapijai \$7,200.00 labai reikalingo gryno pelno. Jis buvo sėkmingas tik dėlto, kad jame darbavosi parapijos gerovei pasišventę žmonės. Toks pasišventimas žada parapijai giedrią ateitį.

Dabar parapija ruošiasi Parapijos Tarybos rinkimams. Tai bus pirmas kartas kaip Parapijos Taryba bus renkama visų parapijiečių, nes anksčiau Parapijos Tarybos nariais galėjo tapti tik pakviesti asmenys. Kandidatais į Šv. Kazimiero Parapijos Tarybą gali būti tik registruoti parapijiečiai kuriems iki lapkričio 13 d. sueis 18 metų, iki spalio 31 d. užpildę atitinkamą pasirašytą su nurodytomis asmens žiniomis. Nežiūrint kad esame katalikai, balsavimo eiga bus atidžiai ir griežtai stebima. Įsidėmėtina, kad balsuoti gali TIK registruoti parapijiečiai. Lapkričio 6-7 d.d. parapijos biuletenio žiniomis, į Parapijos Tarybą sutiko kandidatuoti 12 asmenų. Labai liūdna, kad tarp tų dvylikos kandidatų nėra nei vieno buvusio Patarėjų Komiteto nario. Rinkimai vyks iki lapkričio 28 d. Jų rezultatai bus paskelbti gruodžio 4-5 d.d. parapijos biuletenyje. Džiugu, kad Šv. Kazimiero parapija, nugalėdama visas kliūtis, tvirtai žengia į priekį.

Algirdas V. Matulionis

Redakcijos pastaba.

Autoriui prašant šį rašinį spausdinti „be pakeitimo jo pavadinimo bei atitaisymų“ spausdiname tokį, koks buvo atsiųstas el. paštu.

ŠVENTINIAI SVEIKINIMAI DIRVOJE

Turime gražų paprotį švenčių proga sveikinti savo gimines, draugus, bendradarbius ir pažįstamus. Neužmirškime šio seno papročio ir šiais metais.

Artėjant Šv. Kalėdoms ir Naujiesiems metams, kviečiame jus tuos sveikinimus patalpinti *DIRVOS* puslapiuose. Savo nuoširdžiu, šiltu žodžiu Jūs ne tik įžiebsite ir praskaidrinsite šventišką nuotaiką artimųjų širdyse, bet tuo pačiu paremsite ir lietuviškąją spaudą.

Sveikinimų kainos yra visiems lengvai prieinamos, bet, norint išvengti su vėluojančiu paštu susijusių nemalonumų ir užtikrinti tų sveikinimų patalpimą prieš šventinėje *DIRVOS* laidoje, labai prašome jus siųsti kuo anksčiau. Visais sveikinimų klausimais prašome teirautis *Dirvoje*, tel. (216) 531-8150, fax (216) 531-8428 E-mail: dirva@ix.netcom.com

DIRVA

ATSISVEIKINIMO TEKSTAS

Mieli Dievo žmonės,

*Aš niekada nepamiršiu Jus, mielieji,
Aš esu Jus įrėžęs į savo rankos delną,
Dėl to aš niekada nepamiršiu Jūsų...
Kadangi nepamirštu savųjų.*

Izaijas 49

Šie galingi, nuoširdūs žodžiai, kurie buvo ištarti pranašo Izaijo labai seniai, nuolat aidai manyje. Pranašo išmintingi žodžiai giliai išreiškia mano jausmus, kai aš tyliai mąstau apie tuos kelius, kurie dabar mane veda link San Antonio, ir kurie, kaip mes žinome, yra toli nuo Penktojo Vikariato Čikagoje.

Man buvo gyvenimo privilegija būti Jūsų dvasiniu vadovu. Man tikrai kiekvieną dieną buvo malonu tarnauti Jūsų tarpe Čikagos Bažnyčiai per pastaruosius septynerius metus. Savo pirmajame susitikime Penktajame Vikariate, kai susipažinau su kiekvienos parapijos atstovais, aš prabilau apie savo viltis ir vienybės svajones. Aš prašiau, kad vienybė Kristuje ir Bažnyčios sandora viršytų viską, kas galėtų mums būti grėsminga ir mus suskaldyti. Dėl to tikslo Jūs atsida-vėte žymiai daugiau, negu aš prašiau ar įsivaizdavau.

Nepaisant, kad atstumas nuo Čikagos iki San Antonio yra didelis, tačiau nuotolis tarp mūsų širdžių ir maldų yra mažas. Aš nuolankiai prašau Jus prisiminti mane savo maldose, o aš pažadu prisiminti Jus savo maldose. Yra nepaneigiama tiesa, kad aš niekada nepamiršiu Jūsų, mano žmonės.

Jūsų Kristuje,

+ J. J. J.
Arkivyskupas Gustavo, M.Sp. S
San Antonio arkivyskupas

Ričardas ir Giedrė Sokai atsisveikina su arkivyskupu Gustavo Garcia-Siller po jo išleistuvių pamaldų Čikagoje. *Belinda Cisneros nuotr.*

LIETUVOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRAS ČIKAGOJE

Lapkričio 13-14 dienomis Čikagoje lankėsi Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis. Lapkričio 13 d., ministras aplankė Čikagos Jaunimo centrą. Ten vyko susitikimas su Čikagos lituanistinės mokyklos administracija, mokytojais ir mokiniiais, taip pat apsilankymas Lituanistikos tyrimų ir studijų centro archyve bei „Draugo“ fondo narių susirinkime. Vėliau A. Ažubalis vyko į Pasaulio lietuvių centrą, kur susitiko su Maironio lituanistinės mokyklos vyresniųjų klasių mokiniais ir mokytojais. Lietuvių dailės muziejuje vyko

ministro diskusijos su lietuvių bendruomene, tema „Lietuvos ateitis: tikslas, planai, vizijos“. Diskusijas vedė kunigai dr. Valdas Aušra bei Antanas Saulaitis, SJ. Vėliau A. Ažubalis vyko aplankyti Balzeko lietuvių kultūros muziejaus.

Lapkričio 14 d., ministras dalyvavo šv. Mišiose šv. Mergelės Marijos Gimimo Marquette bažnyčioje, po kurių vyko susitikimas ir pabendravimas perpildytoje parapijos salėje. Po įvadinio ministro žodžio, jis atsakinėjo į žmonių klausimus, kurių buvo daug ir įvairių. Susirinkusieji dėkojo ministrui už labai išsamius

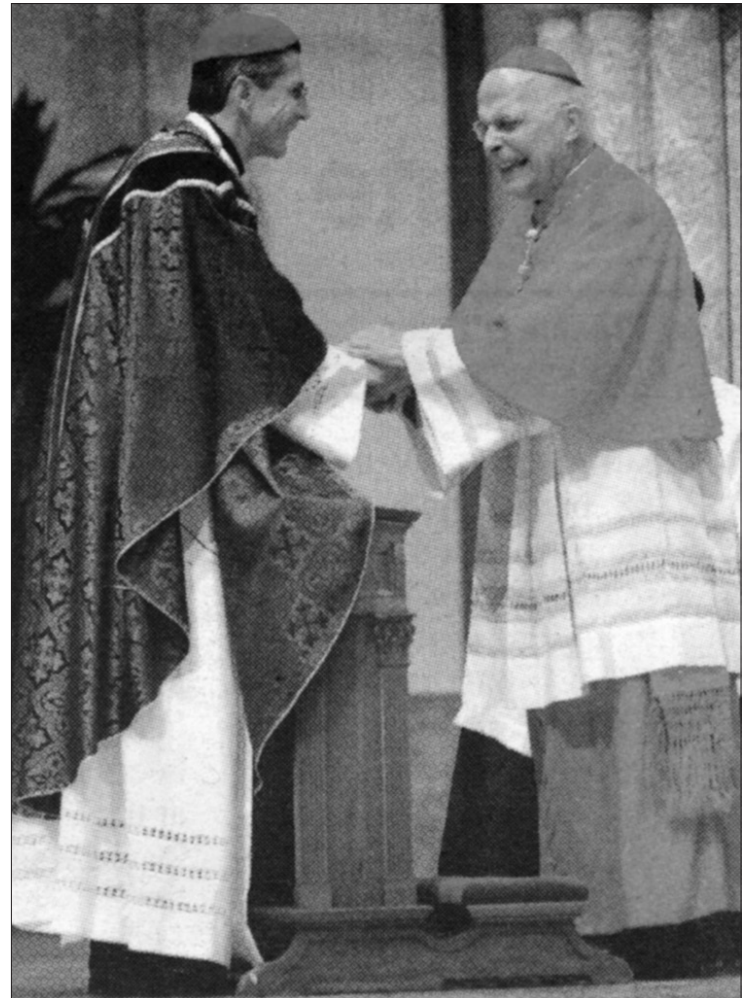
VYSKUPAS, KURĮ DAŽNAI PRISIMINSIME

Jau buvo pranešta, kad vyskupas Gustavo Garcia-Siller iš Čikagos paskirtas arkivyskupu San Antonio arkivyskupijoje, Texas valstijoje.

Atsisveikinimo pamaldos įvyko Visų Šventųjų vakarą, lapkričio d., šv. Ritos bažnyčioje, pietinėje Čikagos dalyje, keli vyskupai, šimtas kunigų ir, kai spauda rašė, daugiau negu 1,100 tikinčiųjų, netilpusių bažnyčioje.

Šventų Mišių auką vyskupas Garcia pradėjo pasisveikindamas lietuvių kalba. Juozas Polikaitis buvo pakviestas skaityti maldą lietuvių kalba; maldos buvo skaitomos ir kitų tautybių kalbomis. Muzikai Ričardas ir Giedrė Sokai buvo pakviesti sudaryti bendrą įvairių parapijų chorą, kuris išpūdingai giedojo pamaldų metu. Dirigavo Giedrė Sokienė, o vargonais grojo muz. Ričardas Sokas.

Naujasis arkivyskupas, tada dar tik kun. Garcia-Siller, atvyko į Čikagą 2003 m., nebūdamas net JAV piliečiu, iš Meksikos. Jo nuostabus pasiaukojimas Dievo tarnybai ir žmonėms lėmė, kad jis tapo čia žmonių išskirtinai mylimas. Čikagos arkivyskupija yra suskirstyta į kelias dalis vikariatus. Jam buvo pavesta vadovauti Penktajam Vikariatui, kuriam priklauso 79 parapijos, įskaitant ir lietuvių švč. M. Marijos Gimimo parapiją. Čia jis ne kartą lankėsi mūsų bažnyčioje, gyrė jos grožį, ragino nepamiršti Šiluvos Marijos ir atnaujinti lankomumą pamaldose, kas dabar jau vyksta kun. Jauniui Kelpšai esant klebonu. O kad jis būtų paskirtas į šią parapiją, yra tik vyskupo Gustavo Garcia nuopelnas. Jei ne jis,

Čikagos kardinolas Francis George linki naujam San Antonio arkivyskupui Gustavo Garcia-Siller laimės naujose pastoracinėse pareigose.

šiandien jau būtų nebe lietuvis klebonas.

Arkivyskupas gimė 1956 m. Gruodžio 21 d. Meksikoje. Buvo vyriausias 15-kos vaikų šeimoje. Tėvas Gustavo Garcia Suarez, motina Marija Cristina Siller Garcia. Jo brolis Eugenijus yra kunigas, sesuo Myriam vienuolė. Kunigo šventimus jis priėmė 1984 m. birželio 22 d. Meksikoje. Vyskupu konsekruotas 2003 m. kovo 19 d. Čikagoje. Jis taip pat yra Amerikos Šventosios Dvasios misionierių provincijolas.

Atsisveikindamas, Čikagos kardinolas George, po šv. Mišių, dėkojo Dievui, kad

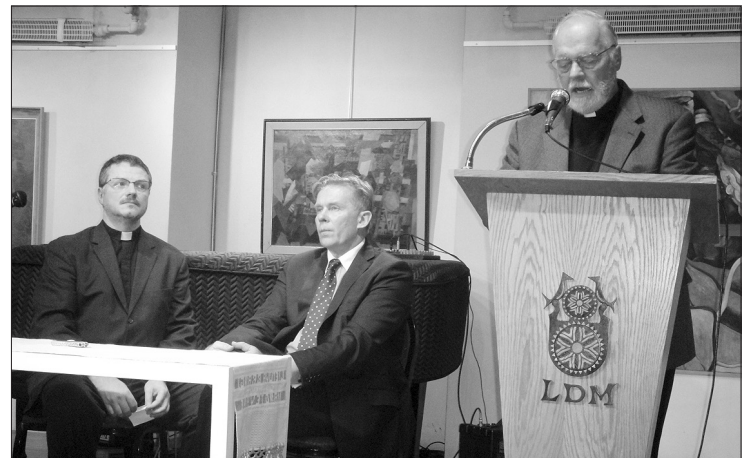
siuntė jam tokį vyskupą padėjėją: „Gustavo, ką Jūs davėte sielų pažinime mums, yra sielų pažinimas, kurio mes pasigysime. Bet Jūs būsite žymus San Antonio arkivyskupas“. Ilgi plovimai lydėjo kardinolo linkėjimus. Lietuvių nedaug dalyvavo, nes iš anksto reikėjo apsirūpinti bilietais, kadangi buvo tiek daug norinčių su juo atsisveikinti.

Mes arkivyskupą dažnai prisiminsime už tai, ką jis padarė lietuvių parapijai ir kai vieną sekmadienį švč. M. Marijos Gimimo bažnyčioje šventų Mišių aukoje maldas kalėjo lietuvių kalba.

VR

aiškinimus Lietuvos dabartinio gyvenimo aktualijomis ir kun. Jauniui Kelpšai už jo pakvietimą. Ministrą lydėjo Lietuvos užsienio lietuviams departamento direktorius Arvydas Daunoravičius, konsulė Skaistė Anuienė ir dar du pareigūnai. Popietę pravedė Juozas Polikaitis. Iš Čikagos ministras vyko į Vašingtoną. Jo vizitas JAV truko iki lapkričio 17 d.

Vašingtone įvyko ministro susitikimai su JAV Valstybės Sekretore Hillary Clinton, JAV prezidento patarėju nacionalinio saugumo klausimais, Nacionalinio saugumo tarybos vyriausioju direktoriumi Eurazijos ir Rusijos klausimais Michael McFaul, gynybos sekretoriaus pavaduotoja gynybos politikos planavimui Michelle Flournoy, energetikos sekretoriaus pavaduotoju Daniel Poneman, kitais aukštais JAV prezidento adminis-

Lietuvių dailės muziejuje vyko Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro diskusijos su lietuvių bendruomene, tema „Lietuvos ateitis: tikslas, planai, vizijos“. Diskusijas vedė kunigai dr. Valdas Aušra bei Antanas Saulaitis, SJ.

LR konsulato Čikagoje nuotr.

tracijos, Nacionalinės saugumo tarybos pareigūnais, Kongreso nariais ir Amerikos žydų komiteto vadovybe.

Lietuvių fondo metinia-me pokylyje lapkričio 6 d. Fondo salėje meninę dalį atliko Lietuvių Operos choras, dainuodamas parinktus kūrinus. Dirigavo muz. Jūratė

Grabliauskienė, akompanavo ne lietuvis, kurio pavardė nebuvo pranešta. Koncertas buvo baigtas liaudies dainomis, kartu grojant kapelai „BiruBar“ iš Indianapolis, IN, pritariant ir publikai. Šią dalį dirigavo chormeisterė Jūratė Grabliauskienė ir operos choro pirmininkė Daiva Švabienė.

**LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMA girdima antradieniais
9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.**
Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrę Kumpikas,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.
Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

LIETUVA IR PASAULIS

Lietuva tikisi aktyvaus naujo JAV Kongreso vaidmens „tęsiant laisvos ir vieningos Europos kūrimo projektą“, sakė Lietuvos užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis lapkričio 16 dieną JAV Kongrese Washington, D.C. vykusioje apskritojo stalo diskusijoje. Ministras pristatė Lietuvos užsienio politikos prioritetus, ypatingą dėmesį skyrė artėjančiam Lietuvos pirmininkavimui Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai (ESBO) 2011 metais, energetiniam saugumui ir demokratijos plėtrai.

Diskusijoje dalyvavo būsimoji JAV parlamento Atstovų Rūmų Užsienio reikalų komiteto pirmininkė **Ileana Ros-Lehtinen**, buvęs Atstovų Rūmų pirmininkas **Dennis Hastert** ir kiti Atstovų Rūmų nariai – **Lincoln Diaz-Balart**, **Mario Diaz-Balart**, **Chris Smith**, **Peter Roskam** ir **Shelley Berkley**. A.Ažubalis Washingtone taip pat susitiko su JAV senatoriumi **John McCain** ir aptarė Baltarusijos politines perspektyvas, situaciją Ukrainoje, Rusijos ir Gruzijos santykius. Lietuvos diplomatinės vadovas pažymėjo, kad būtina geriau koordinuoti Lietuvos, JAV ir kitų Vakarų valstybių pastangas stiprinant demokratiją Europos Sąjungos rytinėje kaimynystėje ir padedant šio regiono valstybėms greičiau suartėti su Europa.

Vilniuje lapkričio 12 dieną vyko tarptautinė konferencija „Afganistanas: sėkmingų reformų keliu“ (Road to Successful Transition in Afghanistan, Province by Province), kurioje buvo aptarta vystomojo bendradarbiavimo veikla Afganistane, nagrinėjami paramos šalies reformoms pereinamuoju laikotarpiu klausimai. Konferenciją atidarė Lietuvos užsienio reikalų ministras, Europos komisaras vystymuisi Andris Piebalgas ir Afganistano darbo, socialinių reikalų, kankinių ir neįgaliųjų ministrė Amena Afzali. Joje taip pat dalyvavo ES specialusis atstovas Afganistane Vygaudas Ušackas, diplomatai ir vystomojo bendradarbiavimo politiką kuruojantys pareigūnai iš JAV, ES šalių narių, Lietuvos partnerių vykdančių Afganistano Goro provincijos atkūrimą Japonijos, Gruzijos ir Graikijos, kitų valstybių ir tarptautinių organizacijų.

Konferencijoje buvo diskutuojama apie atsakomybės už šalies plėtrą ir valdymą perdavimą Afganistano valdžiai, šios šalies valdžios institucijų atsakomybę, saugumo ir vystymosi tarpusavio priklausomybę bei aktyvesnį moterų įsitraukimą į Afganistano valdymą. Diskusijose didelis dėmesys buvo skiriamas veiksniams, skatinantiems tolygų šalies vystymąsi, pagalbą Afganistanui teikiančių šalių pastangų koordinavimui ir apjungimui. Konferencijos metu vyko dvišaliai Lietuvos pareigūnų susitikimai su JAV ir Japonijos atstovais, kuriuose buvo aptariama galimybė plėsti šių šalių veiklą Goro provincijoje.

JAV VALSTYBĖS SEKRETORĖ ATVYKS Į LIETUVĄ

Washington, D.C., lapkričio 15 d. (LR URM). Jungtinėse Amerikos Valstijose viešintis Lietuvos užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis teigia išgirdęs Washingtono padėką už Seimui svarstyti pateiktą įstatymo projektą dėl kompensacijos už nusavintą žydų religinių bendruomenių turtą.

„Ji labai nuoširdžiai padėkojo už mūsų Vyriausybės pastangas - įstatymą dėl kompensacijų. Amerika remia ir dėkoja už mūsų Vyriausybės veiksmus siekiant priimti teisės aktą, kuris žydų bendruomenei kompensuotų patirtas skriaudas“, - sakė A.Ažubalis.

Ministras mano, kad Jungtinių Valstijų susitarimas su Rusija dėl branduolinių arsenalų mažinimo gali tapti pagrindu diskutuoti ir dėl taktinių branduolinių ginklų. „Mes matome tai kaip pagrindą pradėti derybas dėl taktinių branduolinių ginklų, kurie iki šiol niekaip nėra įtraukti į joki tarptautinį teisinį formatą. Štai čia mes turime tam tikrų rūpesčių, nes nežinome, kas yra Karaliaučiaus srityje“, -

sakė A.Ažubalis po susitikimo Washingtone su JAV Valstybės sekretore.

Vis dėlto ministro teigimu, kiek daugiau nei pusvalandį trukusio pasitarimo metu, buvo pabrėžta, kad JAV branduolinio ginklas yra „labai svarbus atgrasymo elementas“. „Visi supranta, kad turi būti abipusiškumas ir skaidrumas, kai mes kalbame su partneriu - Rusija - apie saugumo klausimus. Nepaisant to, kad mes labai gerai vertiname bendradarbiavimą NATO su Rusija Afganistane, Rusijos pastangas padėti spręsti Irano klausimą, mes su Rusija turime kalbėtis visais klausimais labai aiškiai ir nedviprasmiška kalba“, - sakė A.Ažubalis.

Šių metų balandžio mėnesį

Spaudos konferencijoje LR Užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis ir JAV Valstybės departamento sekretorė Hillary Clinton.

www.urm.lt

PASITARIMAS SU JAV VALSTYBĖS SEKRETORE

Washington, DC, lapkričio 16 d. (LR ambasados JAV inf.). JAV yra ir liks tvirtos Lietuvos sąjungininkės saugumo, energetikos ir demokratijos plėtros srityse, teigia Lietuvos užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis po susitikimo su JAV Valstybės sekretore Hillary Clinton lapkričio 15 dieną Washingtone.

Per pokalbį didelis dėmesys buvo skirtas energetikai. Pasak Lietuvos užsienio reikalų ministro, JAV dėmesys šiai sričiai paskatins naujų energetikos projektų Lietuvoje ir jos aplinkiniame regione įgyvendinimą.

A.Ažubalis pažymėjo, kad Lietuva remia šiemet balan-

džio 8 dieną Prahoje pasirašytos naujosios Strateginės ginkluotės sumažinimo sutarties (START) ratifikavimą ir tolesnes tarptautinio teisinio reguliavimo pastangas ginkluotės srityje.

„Tikime, kad START sudarys galimybę siekti skaidrumo taktinio atominio ginklo reguliavimo tarptautiniu mastu srityje“, - sakė ministras.

Jis su JAV Valstybės sekretore taip pat aptarė pasirengimą NATO šalių narių vadovų susitikimui Lisabonoje.

A.Ažubalis ir H.Clinton išsakė abipusį pritarimą naujai NATO Strateginei koncepcijai. Lietuvos užsienio reikalų ministras padėkojo

JAV administracijai už indėlį į NATO gynybos planų Baltijos šalims parengimą.

Ministras pabrėžė, kad Europos saugumui svarbu užtikrinti JAV buvimą Europoje.

Susitikime taip pat aptartas planuojamas Demokratijų bendrijos susitikimas Vilniuje ir Lietuvos pirmininkavimas Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai 2011 metais. Anot A.Ažubalio, greta kitų klausimų Lietuva per pirmininkavimą prioritetą teiks spaudos laisvės ir žurnalistų saugumo temoms.

Ministras pakvietė JAV Valstybės sekretorę kitais metais apsilankyti Lietuvoje.

JAV ir Rusijos vadai susitarė dėl branduolinių arsenalų mažinimo. Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė yra sakiusi, kad Washingtono ir Maskvos derybos dėl nusi-ginklavimo galėjo neatitikti Baltijos šalių regiono interesų.

Užsienio reikalų ministerijos vadovas teigė susitikimo metu taip pat išsakęs poziciją, kad Lietuva mato prieštaravimų tarp šią savaitę NATO viršūnių susitikime ketinamos patvirtinti naujosios Aljanso strateginės koncepcijos ir paties susitikimo deklaracijos.

„Lisabonoje bus priimta atitinkama deklaracija, kurioje mes matome tam tikrų, sakykime, neatitikimų koncepcijai. (...) Važiuosim su viltimi, kad bus priimtas atitinkamas dokumentas, jeigu nebus gero dokumento, geriau jokio nereikia.

Išreiškiau nuomonę kad jei bus papildoma deklaracija, ji turėtų būti ne blogesnė už koncepciją“, - dėstė A.Ažubalis.

Pasak ministro, H.Clinton „pažadėjo“ 2011 metais atvykti į Lietuvą. „Kalbėjome apie būsimą Demokratijų bendrijos susitikimą Vilniuje. Sekretorė pažadėjo taip pat jame dalyvauti. Tas vizitas būtų svarbus visam regionui suteikiant postūmį demokratinei plėtrai, ypatingai rytuose“, - kalbėjo A.Ažubalis.

Lietuvos žydų bendruomenė praėjusią savaitę taip pat teigė esanti patenkinta, kad Seimui pagaliau pateiktas įstatymo projektas dėl kompensacijos už nusavintą žydų religinių bendruomenių turtą. Seimą pirmą kartą pasiekė įstatymo projektas, kuriuo numatoma žydų bendruomenėms už nusavintą nekilnojamąjį turtą skirti 128 mln. litų kompensaciją. Projektui po pateikimo pritarta už balsavus 67 Seimo nariams, prieš - 2, 7 susilaikius. Dėl įstatymo projekto priėmimo bus sprendžiama, kai jį apsvarstys parlamentiniai komitetai.

Vyriausybės teikiamu pro-

jektu siūloma, kad už nacių ir sovietų režimų nusavintą žydų religinių bendruomenių turtą kompensacija būtų išmokėta 2012-2023 metais.

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad numatoma kompensacija sudaro apie 30 proc. žydų bendruomenių turėto nekilnojamojo turto, „kuris buvo nacionalizuotas ar kitaip neteisėtai nusavintas nacistinio ir sovietinio totalitarinių režimų“.

Anot projektų rengėjų, priėmus įstatymą būtų pademonstruota gera valia atkuriant istorinį teisingumą, pagerinti lietuvių ir žydų tautų santykiai, taip pat išreikšta pagarba žmogaus teisėms bei išipareigojimams, prisiimtiems prieš pasaulio žydų bendruomenę ir tarptautines organizacijas. Be to, tikimasi, kad turto perdavimas suteiktų Lietuvai politiškai tvirtesnes pozicijas, derantis su Rusija dėl totalitarinio režimo padarytos žalos atlyginimo.

Lietuvoje prieš Antrąjį pasaulinį karą gyveno apie 200 tūkst. žydų, bet holokausto metu didžioji jų dalis buvo išnaikinta. Šiuo metu Lietuvoje gali gyventi apie 5 tūkst. žydų.

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

	METAMS - \$55, PUSEI METŲ - \$40, PIRMA KLASĖ - \$78, ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ METAMS - \$130.00
--	---

NEW YORK ORKESTRAS GRIEŽĖ IR LIETUVOS HIMNĄ

Nori prisiartinti prie muzikanto, jį pakalbinti ar nufotografuoti - prieš dvi dienas gauk leidimą, kitaip jis su tavimi nešnekės: draudžia profsajunga. Fotografams geriau neskaityti vizitui skirtų instrukcijų - tik susierzins. Taip nuteikinėjo žurnalistus NFSO darbo reglamentas.

Draudimų ir perspėjimų apraizgytas NFSO gastroles Lietuvoje iš tikrųjų stebėjo net saugumo konsultantas, jas kontroliavo brigada samdytų talkininkų.

Tačiau muzikos dievai pasirodė kur kas žemiškesni negu buvo vaizduojami.

Smūgis provincialumui

NFSO ir jo vadovas 43 metų Alan Gilbert sudavė smūgį lietuviškam provincialumui jau vien programos koncertui Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre (LNOBT) parinkimu.

Tą vakarą stovėjusiems pasienyje už mažiausią kainą - 60 litų - buvo prabudusi viltis per antrąją dalį atsistėti parteryje.

„Jei turėčiau bilietą už 500 litų, būčiau nušvilpusi Paul Hindemith „Simfonines metamorfozes“, - tikino net muzikos profesionalė.

Visi niujorkiečių pirmojo koncerto Vilniuje kūriniai liudijo elitinį NFSO lygį.

P.Hindemith viena garsiausių kompozicijų „Simfoninės metamorfozės Carl Marios von Weber temomis“ orkestro programoje greta aistringą Richard Strauss „Don Žuano“ ir didingosios Johaness Brahms Ketvirtosios simfonijos atsirado neatsitiktinai.

Būtent NFSO 1944-aisiais

New York Carnegie salėje atliko pasaulinę šio kūrinio premjerą.

Tačiau jis tapo iššūkiu lietuvių publikai. Ji tik per plauką nepratrūko plojimais net tarp J.Brahms šedevro dalių.

Himną atliko stovėdami

Negana to, A.Gilbert nė nebandė užburti klausytojų ant dirigento pakylos kuriamu teatru - atrodė, kad jis kartu su muzikantais iki dugno semia muzikos teikiamus malonumus.

Nedažnai išvysį maestro, diriguojantį visą programą atmintinai, kaip šis uždaro būdo niujorkietis.

A.Gilbert Vilniuje nedalijo interviu, kaip ir kituose šio Europos turo miestuose. Bet maestro parodė lietuviams išskirtinę pagarbą su orkestru atlikdamas „Tautišką giesmę“.

„Tai jie daro labai retai“, - pabrėžė koncerto rengėjas LNOBT generalinis direktorius Gintautas Kėvišas.

Simboliška, kad ženklinant naują dviejų valstybių kultūrų suartėjimo etapą nuskambėjo amerikietiška - skambesnė, iškilmingesnė, negu esame įpratę girdėti, - Lietuvos himno versija.

Muzikantai jį griežė stovėdami. Kaip ir JAV himną.

Isirengė net biblioteką

Smalsuoliams, norėjusiems išvysti improvizuotus svečių persirengimo kambarius teatro užkulisuose, teko nusivilti.

Mat prestižinio orkestro vyrai nesipriešindami išeitė jiems pagal darbo sąlygas priklausančias dviejų kvadratinų metrų vienutes į bendrą rūbinę.

„Išankstiniai gastrolių

A. Gilbert diriguojamas New York filharmonijos simfoninis orkestras Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro scenoje pradėjo išskirtinių muzikos žvaigždžių parąda.

www.lrytas.lt

reikalavimai neretai būna išpučiami. Vėliau pavyksta susitarti dėl kompromisų“, - atskleidė NFSO globojęs lietuvis prodiuseris.

LNOBT užkulisuose, niujorkiečių džiaugsmui, užteko vietos ir nuo ką tik praėjusių spektaklių likusioms dekoracijoms - jos bus įamžintos ne vieno orkestranto fotoalbume.

Gastrolių metu teatro užkulisuose dar veikė ir NFSO biblioteka. Mat muzikantams jau buvo dalijamos gaidos po Europos turo laukiantiems koncertams.

Tačiau Vilniuje tų gaidų neprireikė. Po koncerto teatre menininkai pasklido po restoranus ir barus sostinės centre, kirtu lietuviškus didžkukulius ir bulvinius vėdarus.

Kitą dieną nė vienas jų teatre nepasirodė, nors buvo užsisakę aštuonis repeticijų kambarius.

Keliauja ir šeimomis

„Ši kelionė man buvo gera proga susipažinti su Vilniaus istorija“, - apie Lietuvoje praleistą poilsio dieną - spalio 31-ąją pasakojo fagotininke Kim Laskowski-Kalaitz.

Moteris su grupe muzikantų vaikščiojo po istorines žydų ge-

to vietas, apsilankė Tolerancijos centre, Gedimino pilies muziejuje, pripirko lauktuvių.

Kim kolega Arlen Fast bandė pajusti Vilniaus dvasią vaikštinėdamas po Senamiestį.

„Negi visada šis miestas toks ramus? - stebėjosi muzikantas. - Jis išsiskiria iš kitų Europos miestų, kuriuos mačiau. Čia tiek daug bažnyčių, fantastiška architektūra.“

Kai kurie muzikantai praleido laisvą dieną su savo šeimomis.

Mat kelis vyrus gastrolėse lydi jų sutuoktinės. Smuikininkė Sharon Yamada su vyru valtornininku išsirengė į turą su dviem mažamečiais vaikais.

Orkestro violončelininkas Eric Bartlett net ryžosi keliauti po Europą su motina. Jai tai - jau aštuntas turas su NFSO.

Savo motiną prie pirmųjų smuikų pulto gastrolių koncertuose mato ir maestro A.Gilbert.

Tačiau net jūdviejų keliai kartais trumpam išsiskiria: Yoko Takabe nevažinėja su sūnumi išskirtiniu automobiliu, o į geresnį negu kiti muzikantai viešbutį patenka tik retais atvejais - dėl savo garbaus amžiaus ir darbo orkestre stažo.

Ne pinigai svarbiausi

„Veiklos buvo užtektingai, bet neįtampė jokios įtampos.

Gastrolės praėjo sklandžiai - abi pusės patenkintos“, - džiaugėsi G.Kėvišas.

145 žmonių NFSO kolektyvas lyg gerai suderintas laikrodinis veikė ne tik scenoje.

„Palikti viešbutį likus pusantros valandos iki skrydžio ir visur suspėti - tai taip amerikietiška!“ - žavėjosi orkestro drausme G.Kėvišas.

Tačiau LNOBT vadovas pripažino, jog turi sutapti daug aplinkybių, poreikių ir vizijų, kad tokie projektai kaip NFSO koncertas taptų patrauklūs ir įmanomi abiem pusėms.

„Net ne pinigai būna svarbiausi“ - tikino G.Kėvišas.

Šiandien LNOBT koncertuosiantis dviejų „Grammy“ apdovanojimų laureatas pianistas Jevgenij Kisin, anot G.Kėvišo, daro tai, kas pačiam įdomu - važiuoja, kur nori, groja, ką nori.

J.Kisin rečitalis pratęs niujorkiečių pradėtą išskirtinių muzikos žvaigždžių parąda LNOBT scenoje. Jo mecenatas - taip pat Vladimiro Romanovo fondas.

Asta Andrikonytė, lrytas.lt

DIRIGENTO MOSTAI - NE SALEI, O MUZIKANTAMS

„New York filharmonijos simfoninio orkestro viešnagė Lietuvoje pirmą kartą per 168 jo gyvavimo metus pavadinčiau mūsų muzikos gyvenimo bomba. Klausytis šio kolektyvo - neapsakomas malonumas. Nuo pirmųjų R.Strauss „Don Žuano“ taktų mane sužavėjo jo tikslumas, minkštas skambėjimas, muzikantų susiklausymas, stilingos koncertmeisterio ir visų kitų instrumentų solo replikos. Džiugino dirigento sugebėjimas įsiklausyti į kompozitoriaus sumanymą ir tiksliai, subtiliai jį atskleisti. A.Gilbert rūpi tik gilintis į muziką ir jos vidinius virpesius, o ne rodyti savo išgyvenimus. Nė vienas jo gestas nebuvo skirtas salei, tik muzikantams, kurių atsaką tuoj pat išgirsdavome - iki trapiausių šiurėnimų ir muzikos dvelks-

mo. Mes esame įpratę prie aštresnių skambesiu, didesnių dinaminių kontrastų ir muzikos bangų. Todėl buvo išties įdomu klausytis interpretacijų, kuriose vyravo taurus orkestro skambėjimas, buvo girdėti kiekviena muzikinio audinio gija. P.Hindemith „Simfoninės metamorfozės“ orkestras įgarsino taip skaidriai, kad tiesiog erdvėje regėjome visų partitūros Mnijų judėjimą. Nelengvas įsiklausyti, šaltokas kūrinys leido pasigėrėti visų orkestro grupių, ypač pūtikų, meistryste. A.Gilbert labai pagarbiai - ir išraiškingai, ir subtiliai - perskaitė ir J.Brahms Ketvirtąją simfoniją. Jei būčiau niujorkietė, už paskutinius pinigus ečiau į kiekvieną šio kolektyvo koncertą.“

Živilė Ramoškaitė, muzikologė

LIETUVOS VYRIAUSYBĖ SKYRĖ VALSTYBINĘ JONO BASANAČIAUS PREMIJĄ

Vyriausybė nutarė skirti Valstybinę Jono Basanavičiaus premiją dviem asmenims: kultūros veikėjai Marijai Remienei ir etnologei Irenai Aušrelei Čepienei. Padalyti premiją į dvi lygias dalis rekomendavo

Lietuvos kultūros ir meno taryba. M. Remienei premija skirta už tautinės tapatybės puoselėjimą Jungtinių Amerikos Valstijų lietuvių bendruomenėje ir pastangas grąžinti kultūros vertybes į Lietuvą. I. A. Čepienė

LONDONO FESTIVALyje KONCERTAVO LIETUVOS DŽIAZO ATLIKĖJAI

Lietuvos ambasados Jungtinėje Karalystėje ir Muzikos informacijos ir leidybos centro iniciatyva Londone lapkričio 19 dieną Šiuolaikinio meno institute (Contemporary Art Institute) vyko lietuviško džiaz kolekytyvo „NuClear“ koncertas.

„NuClear“ sudaro jaunosios kartos Lietuvos džiaz atlikėjai Liudas Mockūnas (saksofonas), Dmitrijus Golovanovas (klavišiniai) ir Marijus Aleksa (perkusija).

Atlikėjai Londone atliko džiaz kompozicijų programą. Kartu su lietuviais kon-

pagerbta premija už etninės kultūros tyrinėjimą, puoselėjimą ir švietėjišką veiklą.

Valstybinė Jono Basanavičiaus premija skiriama už reikšmingiausius paskutiniųjų 5 metų Lietuvoje ir užsienyje gyvenančių lietuvių darbus. Premijos dydis - 500 MGL arba 65 tūkst. litų.

certavo britų džiaz grupė „TrioVD“.

Šis projektas - tai Vilniaus ir Londono džiaz festivalių bendradarbiavimo rezultatas. Projektą įgyvendina Lietuvos ambasada Jungtinėje Karalystėje ir Muzikos informacijos ir leidybos centras. Projektą remia Lietuvos kultūros rėmimo fondas.

LR URM

Scenoje Adomynės folklorinis ansamblis.

Albino Čiurlio nuotr.

TAUTA IR JOS VALSTYBĖ
KURIAMA PER BENDRAVIMĄ

Algimantas Zolubas

Kai kalbame apie valstybę, žinome tik tai, kad ji yra organizuota politinė bendruomenė, turinti aukščiausiąją valdžią, tačiau retai susimąstome apie jos kilmę. O valstybės kilmę galima nusakyti tokia seka: tėvai, tėviškė, tėvynė, tauta, valstybė. Šią seką grindžia nenutrūkstami ryšiai – bendravimas. Prancūzų rašytojas Antuan de Sent Egziuperi rašė: „Yra tik viena tikra vertybė – tai žmogaus ryšys su žmogumi“. Iš tikrųjų per asmenų bendravimą kuriama šeima, per bendravimą kuriamas ir puoselėjamas šeimos būstas – palikuonių tėviškė, iš tėviškių susideda tėvynė, iš visuomenės istorinio likimo bendrystės gimsta tauta, kuri ir sukuria tautos būstą – valstybę.

Dešimtmečius trukusios okupacijos primetė mūsų tautai iškreiptus bendravimo būdus, pažeidė net su tėvais bendravimo nuostatas, griovė istoriniu likimu ženklintą tautos bendrystę, skatino mylėti ne savo, o kitos tautos tėvynę ir valstybę. Dėl tiesioginio persekiojimo už politinius nukrypimus mūsų tautiečiai turėjo užsidėti okupantams patinkančias kaukes, taigi viešai bendravo jau ne tikrieji asmenys, o jų kaukės. Vadinami kolūkių bei pramonės įmonių

kolektyvai buvo sukurpti dirbtinai, todėl ir bendravimas tarp kolektyvo narių nebuvo tikras, nuoširdus. Ir išgalėjo slepiamas, tačiau tikras susvetimėjimas. **Atgavus nepriklausomybę, sąžinės ir žodžio laisvę, slėptas susvetimėjimas iškilo į paviršių, nes pažiūros į vertybes skirtingos, nes vieni okupantų uždėtas kaukes nusiėmė, o kiti su jomis suaugo, jas laiko savastimi.** O kur išeitis, ką gi reikia daryti?

J. Tumas Vaižgantas rašė: „Vyžota, lopyta mano Lietuvėlė, bet mano! ... Tai kas, kad Lietuva vyžota ar kad nemaža lietuvių yra „*paldiecai*“ ... Tačiau jie – mano broliai“. Jei jau broliai, tai su tais, iki šiol kaukėtais, turime elgtis broliškai. Nepasmerkti, nenubausti, jei nepadarė nusikaltimų, o per bendravimą susigrąžinti juos prie tikrųjų vertybių, prie lietuvių tautos ir jos valstybės kūrybos.

Ir neprireikė valdžių ypatingų paskatų naikinti išvešėjusį susvetimėjimą, atkurti visavertį bendravimą; Lietuvoje „iš apačios“ pradėjo kurtis vietos bendruomenės, kurių šiuo metu jau veikia per tūkstantį. Šie, laisvanoriškai kuriami dariniai yra savotiškos talkos kultūrinei ir ūkinei veiklai,

visaverčio bendravimo židiniai, tautos ir jos valstybės atraminiai stulpai. Lengviausiai vietos bendruomenės kuriasi kaimiškose vietovėse, kur gyventojai vieni kitus pažįsta, kur juos labiau vienija bendri reikalai. Tačiau bendruomenių saitai su miestu, bendravimo poreikis su išeiviais iš kaimo išlieka vienodai, kaip išlieka ir išeivių iš kaimo bendravimo poreikis su tėviškėnais. Iš tikrųjų lietuvių tautai būdingas sėslumas, todėl jie neatsparūs nostalgijos „ligai“, vadinamai Tėvynės ilgesiu. Ar ne todėl, net išvykusieji į tolimus kraštus prašo po mirties palaikus palaidoti Tėvynėje, ar ne todėl tremtinių kaulelius parsigabename iš tolimojo Sibiro? Nes, kur lietuvis ar jo kapas, - ten dalelė Lietuvos. Taip yra ir su savo ar nesavo valia tapusias išeiviais iš gimtinių.

Antai Vilniuje gyvenančių kupiškėnų klubas jau skaičiuoja savo gyvavimo dvidešimtus metus. Klubo narius jungia bendrystės su tėviškėmis dvasia, poreikis bendrauti tarpusavy ir su Kupiškio kraštu, siekis prisidėti prie bendruomeniškumo gaivinimo savo tėviškėse. (Plačiau apie Vilniaus kupiškėnų saitus su tėviškėmis skaitytojas gali rasti internetinėje svetainėje „Vilniaus kupiškėnai“). Nestokoja dėmesio vilniečiai ir iš Kupiškio krašto bendruomenių bei savivaldybės atstovų. Paminėjimo vertas sektinas pavyzdys.

Lapkričio 7 d. į Lietuvos kariuomenės *Vilniaus* įgulos *karininkų ramovės* didžiąją salę nusileido Adomynės bendruomenės „desantas“. Beveik Lietuvos pakrašty, Kupiškio rajono visiškam pakrašty esanti Adomynė tarsi negarsėja naudingomis iškaskenomomis ar kitokiais medžiaginiaisiais turtais, tačiau, ką išgirdo ir pamatė vilniečiai, gerai įsimins ne tik tą „užkampio“ pavadinimą, bet ir vardus bei veidus tų, kurie savo tėviškę dabina tikrais, tautą puošiančiais perliukais. Atsidėjusi salė klausė iš senolių ir jaunimo

LIETUVIŲ KILMĖS MOKSLININKAMS
PADĖKOTA UŽ RYŠĮ SU LIETUVA

Keturiems užsienio šalyse dirbantiems lietuvių kilmės mokslininkams Švietimo ir mokslo ministerijoje ketvirtadienį įteiktos mokslo premijos už tarptautinio lygio mokslo pasiekimus ir bendradarbiavimą su Lietuva.

Ketvirtą kartą teikiamomis premijomis apdovanoti keturi profesoriai - JAV gyvenanti literatūrologė **Violeta Kelertienė** ir informacinių technologijų specialistas **Algirdas Avižienis**, chemikas **Viktoras Algirdas Sniečkus** iš Kanados

ir Austrijoje dirbanti biologė **Irutė Meškienė**. 13 tūkst. litų mokslo premijomis siekiama paskatinti užsienyje dirbančius lietuvių mokslininkus tapti Lietuvos mokslo ambasadoriais ir su iškiliais lietuvių kilmės mokslininkais supažindinti Lietuvos visuomenę.

Vašingtono universiteto Skandinavijos studijų departamento profesorė literatūrologė V.Kelertienė apdovanota už aktyvią Lietuvos kultūros, lituanistikos ir mokslo sklaidą užsienyje ir Lietuvoje.

Queen’s Universiteto Kanadoje chemijos departamento profesorius V. A. Sniečkus premiją pelnė už ilgametę mokslinę veiklą ir pasiekimus organinės chemijos srityje, už pagalbą Lietuvos ir Baltijos valstybių mokslininkams mezgant tarptautinius ryšius.

Vienos universiteto Austrijoje profesorė I.Meškienė premija įvertinta už pastarojo dešimtmečio pasiekimus molekulinės biologijos srityje ir vaisingą bendradarbiavimą su Lietuvos mokslininkais.

California Los Angeles universiteto profesorius emeritas informacinių technologijų specialistas A. Avižienis apdovanojamas už svarų indėlį atkuriant Vytauto Didžiojo universitetą ir kuriant nepriklausomos Lietuvos mokslo ir studijų sistemą.

Lietuvai nusipelnčius mokslininkus apdovanojęs švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius pažymėjo, kad iš 193 nepriklausomų pasaulio valstybių net 42-jose gyvena lietuvių bendruomenės, o aktyvus, smalsus mokslininkas neįsivaizduojamas užsidaręs vienoje laboratorijoje ir vienoje šalyje.

Švietimo ir mokslo ministerija iškiliausiems užsienyje gyvenantiems lietuviams mokslo premijas skiria jau ketvirti metai. Pasak premijų skyrimo komisijos pirmininkės Nerijos Putinaitės, per tą laiką sulaukta beveik 60 paraiškų, o šįmet gauta dešimties kandidatų siūlymų - septynių iš tikslųjų ir gamtos mokslų, trijų - humanitarinių ir socialinių mokslų sričių. Daugiausia paraiškų tradiciškai sulaukiama iš Jungtinių Amerikos Valstijų - šįmet penkių, dviejų - iš Austrijos, po vieną - iš Australijos, Kanados ir Portugalijos.

Mokslo premijų laureatus taisyklinga lietuvių kalba pasveikino ir Jungtinių Amerikos Valstijų ambasadorė Lietuvoje Anne E. Derse, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės atstovė Lietuvoje Vida Bandis, savo tyrimų sritis susirinkusiems pristatė ir patys laureatai. *ELTA*

Vilniaus kupiškėnai ir kiti svečiai Vilniaus įgulos karininkų ramovės salėje.

Albino Čiurlio nuotr.

RENGINIŲ KALENDORIUS

GRUODŽIO 5 d., sekmadienį, 11:00 v.r. Šv. Kazimiero parapijoje Rimos Adomavičienės „Juvelyrų paroda“. *Rengia vyr. skaučių „Židinys“.*

Amžinybėn iškeliavo mūsų skyriaus
ilgametė narė

A.† A.

JANINA RADVENIENĖ

**Užuojautą reiškiamo Velionės artimie-
siems ir liūdime Jos netekę.**

*Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos
Los Angeles skyrius*

A.† A.

ALDONAI PEČIULIENEI

iškeliavus Amžinybėn, Jos sūnui ALOYZUI
PEČIULIUI, anūkams KRISTINAI ir
TOMUI reiškiamo gilią užuojautą.

*Julija Petronienė,
Daina, Dainius ir jų šeimos,
Rūta Sakienė*

A.† A.

ALDONAI PEČIULIENEI

pabaigus šios žemės kelionę, nuoširdžiai už-
jaučiame mūsų skyriaus narį, Velionės sūnų
ALOYZĄ PEČIULĮ ir kitus artimuosius.

*Amerikos Lietuvių Tautinės s-gos
Los Angeles skyrius*

Išlydėjusios mūsų sesė

A.† A.

ALDONĄ MAURUTIENĘ

į Amžinuosius namus, dalinamės liūdesiu su
vyru dr. VYTAUTU MAURUČIU ir visais
artimaisiais.

Vyr. skaučių Židinys

Su dideliu skausmu sutikome žinią, kad į
Aukščiausiojo globą iškeliavo iškilus žmogus,
mano mokytojas ir bendradarbis

A.† A.

PETRAS ADOMONIS

Reiškiamo nuoširdžiausią užuojautą jo
žmonai JULIJAI, dukroms JULIJAI,
JOANAI, IRENAI, MARYTEI ir jų
šeimoms.

*Albinas Markevičius su šeima
Santa Monica, CA*

BANDITUS TURI GAUDYTI POLICIJA, O MELAGIUS?

**Rasa Juknevičienė, Lietuvos Seimo narė bei
Krašto apsaugos ministrė**

Kolegoms, artimiesiems
gūžčiojant pečiais dėl priesai-
ką pažeidusio veikėjo mestos
purvo gniūžtės, jaučiuosi kiek
sutrikusi ir aš. Gali būti, kad
panašiai jaučiasi vidury dienos
gatvėje užpultas žmogus.

Dvidešimt metų politikoje
turėjo užgrūdinti, bet nenorė-
čiau, kad mes Lietuvoj užsi-
grūdintume nekreipti dėmesio
melą. Deja, melas kol kas ap-
sukresnis nei tiesa, jis greitai
patenka į laikraščių, interneto
portalų antraštes ir net žmogus,
turintis galimybes per spaudą
atsakyti, pasijunta pagautas
keistos ir nesuvaldomos srovės.

Prieš dešimtį metų buvau
pakviesta į švedų konservatorių
suvažiavimą vienoje šiaurinių
provincijų. Ta proga politikai
surengė gražų renginį miesto
žmonėms centriniame parke, jau
turėjo prasidėti vadovų kalbos,
o į parką netikėtai išgyjuoja
raudonos, juodos antiglobalistų,
anarchistų, komunistų vėlia-
vos, kyla nedidelis šurmulyš.
Klausiu rengėjų – kas dabar bus,
juk renginys sužlugdytas, žmo-
nės per televizijas ir laikraščius
gaus tik tą vienintelę žinią? O jie
nekreipia dėmesio, sako, mūsų
spauda patyrusi, tikrai neplatins
to, kas nėra šio renginio esmė.
Ir tikrai - nei televizijose vakare,
nei laikraščiuose rytą nepama-
čiau rėkiančių antraščių, tik
vieną eilutę, kad ir tokie veikėjai
buvo atėję.

Dažnai galvoju, kodėl me-
luojančiajam, šmeižiančiajam
erdvės veikti vis dar tiek daug?
Kodėl Vakarų demokratijose
meluojantis politikas, žurnalis-
tas neturi jokių perspektyvų,
o čia – atviri eteriai ir pirmieji
puslapiai?

Pirmą melo politikoje krikš-
tą gavau, dalyvaudama pirmuo-
siuose laisvuose rinkimuose
devyniasdešimtaisiais. Tuomet,
kaip vėliau sužinojau, vietinis
Pasvalio KGB, gavęs užduotį
stabdyti Sąjūdžio kandidatus,
uoliai kartu su kompartijos

veikėjais, platino per kaimus ir
miestelius pačių sukurptą melą,
neva, jei mane žmonės rinks,
pabėgsiu į užsienį pas kažko-
kį meilužį, neva esu buvusi
komjaunimo sekretore ir dar
daugybę visokių nesąmonių.
Sąjūdžio bangos tuomet melu
nepavyko sustabdyti, tačiau
iki šiol nepavyko sustabdyti ir
paties melo srovių.

Tos srovės visada susti-
prėja, kai buvusi sovietinė ar
jos patirtį mikliai perėmusi
jaunesnė nomenklatūra neten-
ka valdžios – taip buvo atėjus
Sąjūdžiui, vėliau -Tėvynės
sąjungai 1996-aisiais, dabar –
vėl, kai bandom iš esmės keisti
kurį laiką labai kreivai mūrytus
valstybės kontūrus.

Jaunimas gal jau ir nežino,
kad Vytauto Landsbergio, pir-
mojo atkurtos valstybės vadovo
juodinimas praėjusį dešimt-
metį buvo toks šiurpus, kad
nesinorėtų nė prisiminti, jei tai
nebūtų taip panašu į šias dienas.
Tuomet per visą kraštą buvo
paleistos kalbos apie jo pa-
slėptus turtus Šveicarijoje, apie
norvegų jam suteiktą premiją,
kurios nė vienas centas nenuėjo
į profesoriaus asmeninę pinigini-
ę. Žmogus buvo apjuodintas
bjauriais įtarinėjimais ir nieko
bendra su realybe neturinčiais
skandalais.

Kai dabar rytą klausausi
spaudos apžvalgos, jaučiuosi
lyg nepriklausomybės atkūrimo
laikais, tik vietoj tuomet juo-
dinto Landsbergio – Kubiliaus

„DIRVAI” AUKOJO

Lietuvių tautiniai namai,
Los Angeles, CA.....500
I.Leonas, Burr Ridge, IL.....200
A.Petrini, Jackson, MS.....100
A.Tumas, Simi Valley, CA45
J.Černius, Glendale, CA.....20
E.Dovydaitis, Los Angeles, CA 20
Z.Jurys, Richmond Hill, NY ...20
J.Skardis, Santa Fe, NM.....20
Ž.Vaitkus, Seven Hills, OH.....20
D.Petkūnas, Union Pier, MI10

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

pavardė. O stilius ir metodai
beveik nepasikeitę.

Vėliau, bandant pradėti
veržtis iš Rusijos energetinės
priklausomybės, sukelta klaiki
isterija dėl „Mažeikių naftos”,
nors galutinis rezultatas buvo
tikrai geras – gamykla išgel-
bėta nuo žlugimo, o valstybei
priklausiusios akcijos vien 2006
metais buvo parduotos net už
2,2 mlrd. Lt.

Kai retkarčiais per TV turiu
galimybę pasižiūrėti Rūtos
Grinevičiūtės laidas, visada
prisimenu savo pirmąjį susi-
dūrimą su ja dar 1991 m., kai
ji dirbo tuomet tik ką pavadi-
nimą pakeitusiame „Lietuvos
rytė”. Saločių pasienyje lankant
mūsų naujuosius pareigūnus,
užgriuvo Rygos OMON’as.
Sudegino laikiną vagonėlį, pa-
leido automato serijas į mano
mašiną. Apie įvykį pranešiau
Aukščiausiajai Tarybai, buvo
tikrai svarbu. Tačiau Rūtos
Grinevičiūtės žinia per laikraštį
buvo tokia: piktavaliai žmonės
pradūrė vienos deputatės au-
tomobilio padangas. Net melu
negali apkaltinti – ir OMON’as
tikrai piktavališ, ir padangas
pradūrė... Beje, dar išsityčiojo,
kad dėl tokio menkniekio buvo
sukelta isterija.

Kai kas sakys, ar beverta
prisiminti, žiūrėkim, kas vyksta
dabar. Bet todėl ir verta, kad
visa tai tebevyksta ir dabar. Dėl
tokių pat neteisybių susirūpinę
žmonės, jaučiu, sakys – juk jūs
valdžia, tad nedejuokit, darykit!

Prisipažinsiu, nežinau, ką
daryt. Žinau, kad banditus gat-
vėje turi gaudyti policija. O
melagius? *bernardinai.lt*

Los Angeles Tautinių Namų pirmūnei

A.† A.

JANINAI RUKŠĖNIENEI

mirus, užuojautą reiškiamo Jos artimiesiems.

Tautinių Namų Valdyba

KAUNO „ŽALGIRIS” - MASKVOS SRITIES „CHIMKI” 73:65

Kauno „Žalgirio” krepšininkai savo tvirtovėje sulaukė rimto pasipriešinimo, tačiau atsilaikė. Sporto halėje kauniečiai po atkalios ir permainingos kovos 73:65 (22:19, 16:14, 16:21, 19:11) palaužė Maskvos srities „Chimki” komandą ir Eurolygos A grupėje iškovojo ketvirtąją pergalę. Per pirmąjį reguliaraus Eurolygos sezono ratą Kauno komanda suklupo tik kartą.

„Chimki” per penkis susitikimus pralaimėjo tris kartus.

Po pirmojo rato Kauno komanda įsitvirtino antroje grupės vietoje. Viršūnėje kol kas - Tel Avivo „Maccabi”.

„Chimki” krepšininkai ambicingai pradėjo rungtynes - B.Eze dėjimai ir K.Langfordo tolimas šūvis pasiuntė signalą „Žalgiriui” 9:2. Tačiau šeimininkai greitai apšilo kojas - M.Begičiaus ir D.Šalengos vedamas Kauno klubas akimirksniu panaikino skirtumą

ir netrukus persvėrė rezultatą (18:15).

Toliau pabėgti neleido klaidos (per du kėlinius kauniečiai suklydo 10 kartų) ir neįveikiamas Z.Planiničiaus žaidimas (per du kėlinius - 12 taškų). Po dviejų kėlinių „Žalgiris” turėjo trapų pranašumą 38:33. Trečiajame kėlinyje T.Delininkaičio tritaškių dėka „Žalgirio” pranašumas ūgtelėjo iki dviženklio 46:35, bet „Chimki” nekėlė baltos vėliavos - R.Lopezio ir K.Lončaro metimai persvėrė rezultatą (54:51).

Ketvirtasis kėlinys vyko permainingai, o rungtynių svarstyklės nusvėrė A.Milaknio ir D.Šalengos tritaškiai įpusėjus paskutiniam ketvirčiui. Po jų šūvių „Žalgiris” atitrūko 67:60 ir išsaugojo pergalingą pranašumą.

Tautvydas Mikalajūnas, lrytas.lt

Š. JASIKEVIČIAUS DEBIUTAS PAŽENKLINTAS PERGALE

Po 11 m. pertraukos Vilniaus „Lietuvos ryto” marškinėlius apsivilkęs Šarūnas Jasikevičius su ja iškovojo pirmąją pergalę šiame Eurolygos sezone.

Vilniečiai savų žiūrovų akivaizdoje 90:62 (23:12, 15:17, 23:9, 29:24) sutriuškino Zagrebo „Cibona” krepšininkus bei paliko juos be pergalių.

„Lietuvos rytas” jau pirmajame kėlinyje surengė spurtą 13:3 bei įgijo dviženklį pranašumą – 23:12.

LKL čempionai dar labiau

nutolo po pertraukos.

Aikštės šeimininkai trečiąjį kėlinį pradėjo spurtu 8:0 bei įgijo 17 taškų pranašumą – 46:29. Aistringai sirgalių palaikomas „Lietuvos rytas” nemažino tempo vis didino savo pranašumą, kai tuo metu varžovai blaškėsi aikštėje – 79:42.

Š. Jasikevičius debiutinėse rungtynėse žaidė 6 minutes, per kurias taškų nepelnė (0/1 dvitaškio, 0/1 tritaškio), atliko 1 rezultatyvų perdavimą ir 1 kartą suklydo.

basketnews.lt ir lrt.lt

JAUNIEJI LIETUVOS REGBININKAI – EUROPOS ČEMPIONAI

Lietuvos jaunimo (iki 20 metų) regbio rinktinė pirmą kartą šalies istorijoje tapo Europos čempione.

Vengrijoje vykusio Senojo žemyno čempionato finalo ketverto turnyro finale lietuviai lapkričio 13 d. 15:11 (15:6) įveikė varžybų šeimininkus vengrus.

Rungtynėse dėl trečiosios vietos Šveicarijos komanda 33:6 įveikė Ukrainos regbininkus.

Lietuvos jaunimo rinktinė, kurią treniruoja Vytautas Kalinauskas, rugpjūčio mėnesį laimėjo atrankos grupės turnyrą Bosnijoje ir Hercegovinoje ir iškovojo vienintelį kelialapį į finalo ketverto varžybas. *LRT*

Lapkričio 18 d. Kauno „Žalgiris” įveikė Rusijos, Maskvos srities „Chimki” rezultatu 73:65. *www.lrytas.lt*

R. BERANKIS SLOVAKIJOJE IŠKOPĖ Į KETVIRTFINALĮ

Lietuvis Ričardas Berankis Slovakijoje vykstančiame Teniso profesionalų asociacijos (ATP) „Challenger Tour” serijos turnyre „Ritro Slovak Open”, kurio prizų fondą sudaro 106,5 tūkst. eurų, pateko į vienetų varžybų ketvirtfinalį.

20-mečio lietuvio varžovas – 76-oji pasaulio raketė 26-erių metų lenkas Michalas Przysięžny – lapkričio 18 d. dėl traumos pasitraukė iš aštuntfinalio mačo antrajame sete. Pirmąjį setą R. Berankis laimėjo 6:4, o antrajame pirmavo 3:1.

Lietuvos tenisininkas, kuris pasaulio vertinime užima 119-ąją vietą, ketvirtfinalyje susitiks su 141-ąja pasaulio raketė 33-ejų metų austru Stefanu Koubeku. R. Berankis, patekdamas į ketvirtfinalį, užsitikrino 20 ATP vertinimo taškų ir 3100 eurų premiją. *ELTA*

LIETUVOS ŠOKĖJAI PASAULIO ČEMPIONATE – TOLI NUO PIRMAUJANČIŲ

New York, JAV, vykusiame pasaulio Lotynų Amerikos sportinių šokių čempionate Lietuvos atstovai Valerijus ir Olga Osadčenkos (Kauno „Sūkurys”) užėmė 59-ąją.

O Jonas Kazlauskas ir Jasmine Chan (Vilniaus „Ratuto” ir gimnastikos mokykla) – 61-ąją vietas.

Pasaulio čempionų titulą apgynė Rusijos šokėjai –

Aleksej Sildė ir Ana Firstova. Antrąją vietą užėmė Zoranas Plohlis ir Tatjana Lohvinovič iš Kroatijos, o tretį buvo rusai Andrej Zaicev ir Ana Kuzminskaja.

Toks pat prizininkų trejetas buvo ir 2009 metų pasaulio pirmenybėse. Finale dar šoko Italijos, JAV ir Danijos atstovai. Čempionate dalyvavo 83 poros. *LRT*

P.S. TIRE Inc. Complete Front End Service

216 481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts Mufflers, Lube oil and Filter Buy any 4 tires and receive a. P.S. Tire hat!

OPEN

Mon. – Fri.: 8 am to 6 pm 866 E. 200th St. Sat.: 8 am to 4 pm Cleveland, OH 44119

TAUPA LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM 767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p. Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p. Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p. Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$250,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, teikianti jaukią atmosferą rūdėsio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.